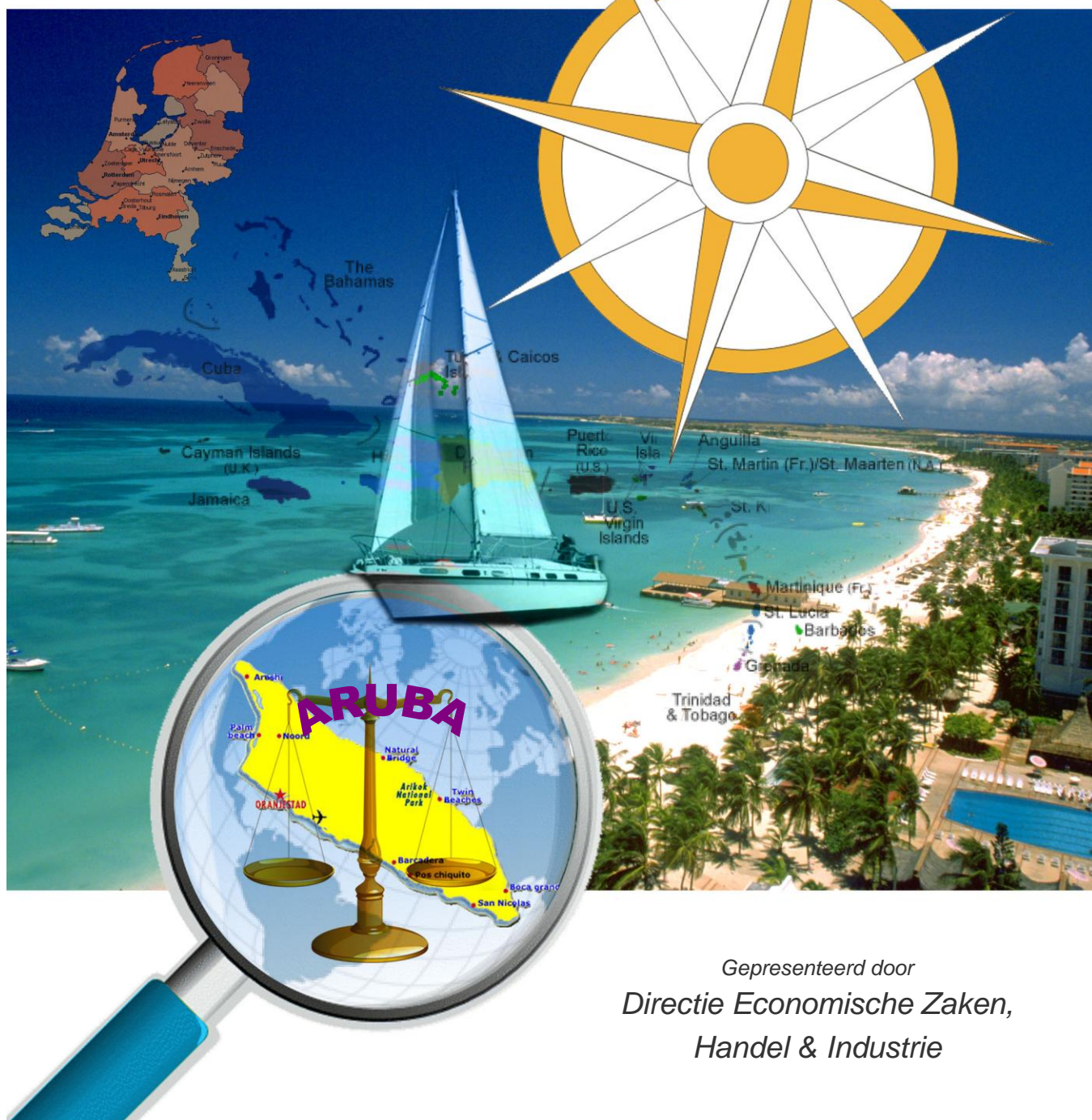

NATIONAAL VEILIGHEIDSPLAN

ARUBA

2008-2012

*Gepresenteerd door
Directie Economische Zaken,
Handel & Industrie*

Gecoördineerd door: Juliet Chiew, Ph. D

Cover page symbolism:

Compass – Direction, clarity of goals.

Different interpretations for the sailboat symbolism:

- ∴ Moving forward in life, making the best use of the resources available.” (Dream analysis)
- ∴ Continual forward motion, never moving back, progressing towards its destination. (Sigma, Sigma Sigma)
- ∴ Quick easy progress.
- ∴ Freedom from worry. (Unknown source)

“Development is the indispensable foundation for a collective security system that takes prevention seriously. “It helps combat the poverty, infectious disease and environmental degradation that kill millions and threaten human security. It is vital in helping States prevent or reverse the erosion of state capacity, which is crucial for meeting almost every class of threat.”

—High-level Panel on Threats, Challenges and Change, UN Report, December 2, 2004

“At a time when violence is more often used to accomplish policy objectives, the Peace Pathway reminds us that we should all be focusing on achieving change through peaceful means.”

—Congressman Dennis J. Kucinich, United States House of Representatives, 2006

INHOUD

1. INTRODUCTIE.....	5
: Organisatie van dit Plan	7
2. WAAR ZIJN WE?	8
: Een definitie van Nationale Veiligheid	8
: Bedreigingen van Nationale Veiligheid.....	11
: Dwingende Redenen voor Gerichte Actie	18
3. WAAR WILLEN WE NAAR TOE?.....	19
: Aruba Nationale Veiligheidsvisie 2020	19
4. WAT IS ONZE FOCUS?	21
: Bilaterale Overeenkomsten: Het Fundament van Nationale Veiligheid	21
: Lange Termijn Doelstellingen van Nationale Veiligheid en Belangrijke Objectieven	22
: Gewenste Programmaresultaten: Een hernieuwde focus	26
5. HOE KOMEN WE DAAR?.....	29
: Strategie en Projecten.....	29
: Implementatie Aantekeningen.....	33
6. HOE WETEN WE DAT WE DAAR ZIJN AANGEKOMEN?	34
: Begrotingsaantekeningen	34
BIBLIOGRAFIE EN ANDERE HULPBRONNEN.....	45
BIJLAGEN	47

1. INTRODUCTIE

“The future is not to be predicted, but created.”

—Arthur C. Clarke

- 1.1 Heden ten dage, in een wereld die kwetsbaarder is dan ooit voor bedreigingen met verstrekende gevolgen, is het van het grootste belang dat een natie deugdelijk is voorbereid op een confrontatie met verwachte en onverwachte uitdagingen. Meer nog dan voorbereid te zijn op het onverwachte, is het van belang om duidelijkheid te hebben over de eigen koers en richting als natie. In tijden van snelle veranderingen is het van essentieel belang om te weten welke koers moet worden aangehouden en om de informatie en middelen te hebben om op koers te blijven.
- 1.2 Deze benaderingswijze wordt steeds meer vereist door internationale financiëringinstanties die afstand nemen van financiering van ad hoc, geïsoleerde projecten en een meer programmatische en strategische benadering bij de planning bevorderen. Om te kunnen voldoen aan deze eisen is door het Departement van Economische Zaken van Aruba het initiatief genomen om een Nationaal Veiligheidsplan te ontwikkelen, dat inhoud geeft aan een overkoepelende visie met betrekking tot nationale veiligheid. Deze lange termijn visie voor nationale veiligheid dient de koers aan te geven en het kader te scheppen voor de uitwerking van het rechtshandavingsprogramma 2008-2012 (gefinancierd uit de vrijgekomen middelen van de schuldensanering van de Nederlandse Ontwikkelingssamenwerking) via het FDA (Fondo Desaroyo Aruba).
- 1.3 Een participatief strategisch planningsproces is gehanteerd voor het ontwikkelen van dit Nationaal Veiligheidsplan. Het doel van deze interactieve aanpak was om met verschillende sectoren een collectief en zo breed mogelijk gedragen richting voor nationale veiligheid te concipiëren en tevens tot een lijst van prioriteitsgebieden om de uiteindelijke visie te kunnen bereiken te komen. Naast vertegenwoordigers van de rechtshandavings- en justitiële sector werden andere relevante instanties en departementen betrokken die direct gerelateerd zijn aan of van invloed zijn op kwesties van nationale veiligheid.
- 1.4 Waarom een participatieve aanpak voor strategische planning?
Een participatieve aanpak:
 - ∴ Geeft ruimte voor input van een breder segment van de samenleving.
 - ∴ Stimuleert actieve deelname in gezamenlijk denken, dialoog houden, zoeken naar oplossingen en creëren van aanbevelingen.
 - ∴ Geeft een platform voor breed medezeggenschap vanuit de samenleving, waardoor de realiteit gezien kan worden vanuit een breder perspectief.
 - ∴ Verschafft een kanaal voor het stimuleren van en ervaring opdoen met samenwerking en cooperatie tussen professionele en departementale grenzen.
 - ∴ Biedt de gelegenheid aan mensen om meer over hunzelf en elkaar te leren door samen te werken aan een gedeeld belang.
 - ∴ Creëert breder openbare betrokkenheid zodat aanbevolen acties een grotere kans van slagen hebben voor implementatie.

1.5 De verwachte voordelen voor het gebruiken van een participatieve aanpak voor planning zijn:

- ∴ Een gedeelde richting in nationale veiligheid
- ∴ een consensus over de huidige situatie ten aanzien van nationaal goed en bedreigingen;
- ∴ grotere overeenstemming (“alignment”) tussen overheidsdepartementen ter bevordering van de nationale veiligheid;
- ∴ een ervaring in grensovertredend teamwork, collaboratie en onderlinge steun.

Organisatie van dit Plan

1.6 Het plan is als volgt georganiseerd:

- ∴ **Hoofdstuk 1: Introductie**

- ∴ **Hoofdstuk 2: Waar zijn we nu?** Dit hoofdstuk geeft een beeld van de huidige realiteit ten aanzien van de veiligheidsbedreigingen in het Arubaans context. Dit beeld is totstandgekomen door individuele interviews, groepswerk en verschillende feedback rondes met professionals in de rechtshandavingssector en een breder network, inclusief de overheids-, prive- en civiele sector. De voornaamste bedreigingen voor nationale veiligheid zijn geplaatst in een multi-dimensionale definitie van veiligheid.

- ∴ **Hoofdstuk 3: Waar willen we naar toe?** Dit hoofdstuk presenteert een nieuwe visie van nationale veiligheid 2020. De nieuwe visie is het resultaat van verschillende feedback en revisie rondes uit het network van de professionals omschreven in Hoofdstuk 2.

- ∴ **Hoofdstuk 4: Wat is onze focus?** Dit hoofdstuk geeft een kort overzicht van de tot heden verworven bilaterale overeenkomsten die het fundament vormen van dit plan en o.m. continuïteit krijgen in deze financiëronde. Het geeft tevens aan de doelen en objectieven binnen een breed kader zoals aangegeven in de nieuwe nationale veiligheidsvisie 2020.

- ∴ **Hoofdstuk 5: Hoe komen we daar?** Dit hoofdstuk geeft een overzicht van projecten geïdentificeerd vanuit de verschillende departementen van rechtshandhaving (RHH Keten), professionals van de nationale crisismanagement, en jeugd kwesties. De projecten zijn geplaatst binnen een kader van doelen en resultaten om de nieuwe visie te kunnen bereiken. Het geeft ook een voorstel implementatiestructuur dat zorg draagt dat de projecten worden uitgevoerd en gemonitord zoals gepland.

- ∴ **Hoofdstuk 6: Hoe weten we dat we daar zijn aangekomen?** Dit hoofdstuk geeft een overzicht in tabelvorm van gewenste resultaten en voortgangsindicatoren van elk programmagebied. Verder treft met begrotingsaantekening van het financieringsplan.

2. WAAR ZIJN WE?

“The biggest security threats we face now, and in the decades ahead, go far beyond States waging aggressive war. They extend to poverty, infectious disease and environmental degradation; war and violence within States; the spread and possible use of nuclear, radiological, chemical and biological weapons; terrorism; and transnational organized crime.”

—High-level Panel on Threats, Challenges and Change, UN Report, December 2, 2004

- 2.1 Om te begrijpen waar we zijn ten aanzien van nationale veiligheid is het allereerst van belang om te definiëren wat we verstaan onder nationale veiligheid. Aruba's definitie van de term nationale veiligheid is ontstaan als gevolg van een proces van dialoog en verschillende feedback rondes met vertegenwoordigers van een breed netwerk van relevante departementen en instanties inclusief die van de rechtshandshavingssector. De definitie geeft een kader waarin de meest vooraanstaande bedreigingen voor nationale veiligheid zoals aangegeven door eerdergenoemd netwerk van stakeholders in Aruba geplaatst kunnen worden. Deze bedreigingen voor nationale veiligheid verschaffen de dwingende beweegredenen voor het plannen van gerichte actie om de bedreigingen voor nationale veiligheid tegen te gaan.
- 2.2 Dit rapport trekt zijn inhoud van zes bronnen: (1) individuele interviews gehouden met een aantal stakeholders in de justitiële sector, (2) mini enquêtes gehouden met een breed netwerk van stakeholders, (3) groepsworkshop en participatie in twee planningsworkshops; (4) 3 feedback rondes als follow up van de eerste workshop om de gearticuleerde visie voor nationale veiligheid te verfijnen en consolideren; (5) relevante overheidsrapporten; and (6) relevante website literatuur onderzoek.

Een definitie van Nationale Veiligheid

- 2.3 De definitie die gehanteerd wordt in dit plan is multi-dimensionaal.¹ In het algemeen, heeft de **nationale veiligheid van Aruba te maken met de bescherming tegen externe bedreigingen van ons land en interne bedreigingen voor de politieke, economische, sociale en milieu-gerichte integriteit van onze natie**. Het referentie punt houdt in zowel de veiligheid van het land, territoriale water als het luchtruim van Aruba en tevens de veiligheid van Aruba's mensen en bezoekers. Daadwerkelijke veiligheid en de perceptie van veiligheid vormen Aruba's fundament van het gevoel van vertrouwen en verbintenis met elkaar.
- 2.4 De essentiële belangen van Aruba dienen beschermd te worden zodat het fundament van de samenleving veranderd en in de richting van kracht en vitaliteit, niet van chaos. Specifieker omvat onze nationale veiligheid het beschermen en beveiligen van de volgende 5 belangen:
 1. **Territoriale veiligheid:** dit vereist dat Aruba beschermd is door de Nederlands Koninkrijks militaire aanwezigheid, bilaterale en tri-partiet overeenkomsten tussen Aruba, Nederland en andere Koninkrijkspartners, en regionale/internationale

¹ National Security is conceived to extend beyond the traditional concerns of territorial integrity and military security to include relevant elements from the human security concept (protection from chronic threats such as hunger, disease and repression; (2) protection against sudden or violent disturbances in the way of life; and (3) seven sub-areas—economic, political, food, health, environmental, personal and community. 1993 UNDP Human Development Report.

diplomatie tegen buitenlandse agressie en terrorisme. Als onderdeel van het Nederlands Koninkrijk valt Aruba ook onder het NATO wacht.

2. **Economische veiligheid:** dit vereist dat het toerisme als belangrijkste economische “driver” van het eiland, beschermd is. Tevens is van belang dat alternatieve bronnen van economisch inkomen intensief worden onderzocht en ontwikkeld om meer diversiteit te brengen om de economische kwetsbaarheid te verminderen. Het eenzijdig steunen op de toeristenindustrie als de enige pijler van de Arubaanse economie zet Aruba in een zeer kwetsbare positie en afhankelijk van externe factoren. Tevens vormt het een bedreiging voor economische veiligheid van onze natie als de handel met de US, Nederland en andere landen om een of ander reden onderbroken wordt.
3. **Politieke veiligheid:** dit vereist dat er goede bestuurpraktijken van toepassing zijn op Aruba (inclusief een bijdetijds en geïmplementeerd juridisch kader) die waarborgen dat de democratische rechtsregel gehanteerd wordt zodat de mensen en bezoekers van Aruba verzekerd zijn van politieke stabiliteit en tevens dat hun fundamentele mensenrechten gehonoreerd worden (b.v. het recht om te stemmen, toespraak, veiligheid, veilig van geweld, bescherming van de wet om vrij te denken, om vreedzaam te protesteren (uitspreken tegen een regering of groep, om een basis standaard van leven, onderwijs en gezondheid). Goede bestuurspraktijken houden in transparantie, integriteit en het waarborgen dat de instanties die zorgdragen voor de nodige “checks and balances” in goede staat verkeren en opereren.
4. **Milieu veiligheid:** dit vereist dat er een legaal kader aanwezig is om de mensen op Aruba bescherming te garanderen tegen de korte en lange termijn schade van de natuur (o.a. orkanen), tegen door de mens veroorzaakte bedreigingen voor het milieu en de aantasting van de natuur (b.v. toegang tot schoon water, luchtvervuiling van koolstof uitlaten van auto’s, vervuiling en het dumpen van vuil in de bossen, branden van vuil, enz.) Milieu veiligheid vereist tevens een nauw onderzoek naar de belangrijkste bron van industriële luchtvervuiling (olie raffinaderij) op het eiland inachtneming van het 2005 Kyoto Protocol en andere internationale overeenkomsten (zoals Cartagena, Rotterdam, Montreal) om uitlaten van koolstof in de lucht te verminderen.
5. **Sociale (gemeenschaps/buurt en persoonlijk) veiligheid:** dit vereist dat de mensen op Aruba (*inclusief de jeugd*), groepen in de samenleving (*diverse nationaliteiten*), en bezoekers beschermd zijn tegen fysiek geweld, zij het door de natie Aruba of externe staten, van geweldlustige individuen en actoren, van lokaal misbruik, of van roofzuchtige individuen, jong en oud. Het vereist dat alle individuen toegang hebben tot gelijke kansen voor sociale en economische mobiliteit door middel van onderwijs, werk en sociale ondersteuning. Stabiliteit en cohesie van het sociale kanvas dat zich direct relateert met het niveau van sociale integratie van groeperingen binnen de samenleving die samen kunnen leven onder een democratische constitutionele status. De snel veranderende demografie van Aruba en het grote aantal ongeïntegreerde en laag betaalde immigranten in alle sectoren van de samenleving, leiden tot onderlinge vervreemding bij korte termijn immigranten die een bedreiging vormen voor het sociaal/cultureel kanvas van deze kleine samenleving.

- 2.5 Dit multi-dimensionaal kader verschaft een conceptueel context waarmee de bedreigingen van nationale veiligheid zoals geïdentificeerd door de respondenten in het planningsproces beter te begrijpen zijn. Hierna volgen de geïdentificeerde bedreigingen.

Bedreigingen van Nationale Veiligheid

2.4 Vertegenwoordigers van de brede gemeenschap en van de rechtshandavingssector zijn gevraagd door middel van persoonlijke interviews en follow-up rondes van enquêtes om de bedreigingen van nationale veiligheid te identificeren. Een algemene perceptie was dat de tijd juist was om verder te bouwen op initiatieven sinds 2005 en tevens doorgaan met het investeren in het versterken van nationale veiligheid op Aruba. Respondenten identificeerden 6 hoofd bedreigingen welke gefocused attentie verdienen om zodoende een preventieve focus te kunnen blijven hanteren. Hierna volgen de top 6 bedreigingen van nationale veiligheid zoals geïdentificeerd door professionals van de rechtshandavingssector (“RHH Keten”) aan de hand van een lijst gegeneerd door een vertegenwoordigende groep van professionals in de privé-, sociaal, onderwijs en overheidssectoren:

1. kwaliteit van bestuurpraktijken en leiderschap;
2. economische kwetsbaarheid en afhankelijkheid op toerisme als belangrijkste economische pijler;
3. verzwakking van een collectief gevoel van normen, waarden en verantwoordelijkheden in de samenleving;
4. internationale drugsmokkel/handel en het effect op veiligheid in de samenleving;
5. kwaliteit van het onderwijs; en
6. voorbereid zijn voor onverwachte catastrophes.

2.5 Deze bedreigingen beïnvloeden verschillende dimensies van nationale veiligheid (zie Figuur 1 hieronder). Volgens eerder genoemde geënquêteerde professionals zijn de grootste bedreigingen van nationale veiligheid die te maken hebben met alle 5 essentiële belangen **#1 kwaliteit van bestuurpraktijken en leiderschap** en **#6 voorbereid zijn voor onverwachte catastrophes**. De volgende grootste bedreigingscategorie is **#2 economische kwetsbaarheid en afhankelijkheid op toerisme als belangrijkste economische pijler** en **#5 kwaliteit van onderwijs**, gevolgd door **#3** verzwakking van een collectief gevoel van normen, waarden en verantwoordelijkheden in de samenleving en **#4 internationale drug smokkel/handel en het effect op veiligheid in de samenleving**. Alhoewel deze top 6 bedreigingen voor het gemak individueel gepresenteerd zijn, is het van belang bewust te zijn van de nauwe verbanden die bestaan tussen deze bedreigingen. Elke bedreiging is gerelateerd aan de andere en ze beïnvloeden elkaar. Deze bedreigingen zullen in tabel 1 in het kort worden toegelicht.

Tabel 1. Bedreigingen van Nationale Veiligheid (5 Dimensionaal Kader)

Territoriale Veiligheid	Politieke Veiligheid	Economische Veiligheid	Sociale (Gemeenschaps/buurt & Persoonlijke) Veiligheid	Milieu Veiligheid
1. Kwaliteit van bestuurpraktijken en leiderschap				
	2. Economische kwetsbaarheid en afhankelijkheid op toerisme als belangrijkste economische pijler.			
			3. Verzwakking van een collectief gevoel van normen, waarden en verantwoordelijkheden in de samenleving.	
		4. Internationale drugsmokkel/handel en het effect op veiligheid in de samenleving		
	5. Kwaliteit Onderwijs			
6. Voorbereid zijn voor onverwachte catastrophes				

Bron: Enquêtes en interviews met vertegenwoordigers van de RHH Keten en groepswork met vertegenwoordigers uit de gemeenschap (Nov., 2007)

2.6 **Veiligheidsbedreiging #1: Kwaliteit Bestuurspraktijken en Leiderschap.** Politieke stabiliteit, het mandaat om de burgerrechten en de veiligheid te waarborgen, en het beheer van de middelen van een natie zijn afhankelijk van sterk en toegewijd politieke leiding voor het gemeenschappelijke goed van het land. Goede bestuurspraktijken² alsmede de capaciteit van het openbaar administratief systeem van een land zijn lang erkend als kritieke factoren in het verzekeren van succesvolle resultaten in beleidsformulering en project implementatie (*Bhatta, and Gonzalez III, 1999*). Als gevolg van de decennia ervaring van donor instanties met planning en implementatie van projecten, hebben multilaterale evenals bilaterale hulpinstanties wereldwijd de focus gelegd op bestuurspraktijken als onderdeel van de algemene institutionele veranderingsprocessen van de publieke sector. Dit als preconditie voor project implementatie succes en duurzaamheid. Project implementatie ervaring op Aruba bevestigt dit.

2.7 **Huidige initiatieven die reeds op gang zijn:**

Op 24 september 2003 werd de eerste bilaterale overeenkomst tussen Aruba en Nederland ondertekend om samen te werken ten aanzien van de rechtshandhaving in Aruba. Deze overeenkomst resulteerde in het *Samenwerkings programma Rechtshandhaving (RHH) – Aruba 2005-2007*, met totale fondsen van AFl. 15 miljoen gefinancierd door de Nederlandse en de Arubaanse regering. Het doel was de democratische rechtsorde op Aruba te ondersteunen en tevens de organisatorische effectiviteit van alle instellingen verantwoordelijk voor het handhaven van openbare wet, orde en veiligheid in Aruba te verzekeren. (b.v. OM, KPA, VDA, Immigratie, Douane, KIA, MOT, etc.) door middel van:

- Verbetering van het informatiesysteembeheer en uitwisseling tussen de diverse instituten in de wetshandhaving;
- Een efficiënter toezicht op personen, goederen en transport langs de eilandsgrenzen;
- Kwantitatieve en kwalitatieve aanpassingen van de Meldpunt Ongebruikelijke Transacties (MOT); en
- Implementatie en het realiseren van vereiste wetten en verordeningen.

Deze prioriteitsgebieden van het 2005-2007 RHH programma zijn vertaald naar 3 gewenste programmaresultaten om het optimaal functioneren van de rechtshandhaving te verzekeren op Aruba:

1. meer intensieve samenwerking tussen departementen gerelateerd aan de RHH;
2. het versterken van departementen verantwoordelijk voor RHH; en
3. wettelijke hervorming gerelateerd aan RHH.

Bovengenoemde acties zijn momenteel in verschillende fasen van project implementatie.

² Some universally accepted fundamental bases of good governance include:

- A focus on the capacities of the state as well as the civil society, because the assumption is that the state cannot, and should not, try to do all;
- A focus on methods of participation in decision-making and consensus-building (emphasizing the democratic nature of governance);
- A recognition of the pivotal role of non-governmental organizations and community-based organizations; and
- An emphasis on partnerships in the market economy (with the general assumption being that, left to its own devices, the market will not necessarily create the right conditions for everybody to be involved in it, nor benefit from its operation). (*Bhatta and Gonzalez III, 1999*)

De Meerjarenprogramma's 2001-2005 en 2006-2009 focussen respectievelijk op goede bestuurspraktijken als een prioriteitsgebied. Projecten die momenteel -op gang zijn en zich in diverse fasen van implementatie bevinden zijn onder andere, verbeteren van de integriteit van overheidsinstanties, op gegevens-gebaseerde ("data-based") besluitvorming door het opbouwen van capaciteiten in statistische analysesystemen, modernisering van ouderwetse wetten, en het institutionaliseren van planningscapaciteit op nationaal niveau (het Nationaal Integraal Strategisch Plan).

- 2.8 Gedurende het proces van implementatie, werd het duidelijk dat de aanvankelijk toegewezen financiering ontoereikend bleek te zijn om een aantal dringende prioriteitsgebieden in volledigheid te kunnen behandelen. Om de 2 meest kritieke prioriteitsgebieden in rechtshandhaving aan te pakken, namelijk de versterking van de Politie van Aruba (KPA) en de versterking van de Vreemdelingenketen, hebben de regering van Aruba en Nederland twee aparte bilaterale akkoorden ondertekend, namelijk het *Protocol van samenwerking ter verbetering van het functioneren van het Korps Politie Aruba, sept. 2006* en de *Overeenstemming inzake de versterkte samenwerking van Aruba en Nederland ter verbetering van het functioneren van de vreemdelingenketen van Aruba, juli 2007*.
- 2.9 Deze bilaterale overeenkomsten zijn momenteel in verschillende fasen van project planning en implementatie. De Aruba Politie Actie Plan, "*Verbeterplan Korps Politie Aruba: Bouwen op de werkelijkheid, juli 2007*", is reeds goedgekeurd door de Ministerraad. Dit plan identificeert 3 belangrijke verbeteringsinitiatieven op het gebied van (1) management en bedrijfsvoering; (2) de politiediensten (handhaving); en (3) politieonderzoek (opsporing). De activiteiten met betrekking tot deze 3 initiatieven zijn inbegrepen in dit Nationale Veiligheidsplan (zie Hoofdstuk 5). De Immigratie Dienst (Vreemdelingenketen) heeft reeds een technisch adviesrapport ingediend voor het upgraden en integreren van hun informatiebeheersysteem. Momenteel vormen de verschillende immigratie diensten geen geïntegreerd operationeel systeem, maar er wordt wel naar toe gewerkt. Tevens bestaat er ook nog geen functionerende immigratiedienst procesketen. De activiteiten die gepland worden om een naadloos proces van diensten tot stand te brengen zijn inbegrepen in dit Nationale Veiligheidsplan (zie Hoofdstuk 5).
- 2.10 **Veiligheidsbedreiging #2: Economische kwetsbaarheid en afhankelijkheid op toerisme als belangrijkste economische pijler.** De afhankelijkheid van één enkele economische pijler zoals toerisme leidt tot een economie die zeer kwetsbaar staat ten opzichte van externe invloeden (911, stijgende olieprijs, oorlogen, epidemieën, enz.), verandering in weerpatronen (orkanen die zich verder zuiden bewegen), en interne crisissen (Natalee Holloway). De economische kwetsbaarheid stamt hoofdzakelijk af van een te eenzijdige focus op één enkele belangrijke bron van toeristen, zoals Noord-Amerika. Afhankelijkheid van toerisme als de voornaamste pijler van de economie, dit verhoogt tevens de ecologische kwetsbaarheid van het eiland ten aanzien van "*the increase of road-and air-traffic movements, the increase of the population pressure, and the spatial claims of the accommodation sector*" (Croes, 2007, p. 103). Een aantal respondenten gaven hun bezorgdheid aan over het gebrek aan wettelijke milieubescherming tegen het risico van olievlekken, het dumpen van giftig afval en andere milieu gevaarlijke producten binnen onze territoriale water.
- 2.11 **Geplande Initiatieven:**
Een vervolgrapport door de Nationale Commissie van Openbare Financiën (NCPF) over werkzaamheden om gebalanceerde openbare financiën te bereiken adviseert dat de Overheid vanaf 2007 personeelsuitgaven en uitgaven op goederen en diensten tot respectievelijk 3% en 2% groei per jaar te houden. Het adviseert ook dat de Overheid geleidelijk aan het niveau van investering tot 2% van het GDP verhoogt. De Overheid

is van plan de aanbevelingen door de NCPF te implementeren met het streven om een gebalanceerde begroting in 2009 te bereiken. De Overheid is ook van plan aanbevelingen van het recente FIAS- Rapport door het Internationale Monetaire Fonds te volgen bij het diversifiëren van de economie.

Vanaf januari 2008, gaat het project voor deelname aan een nationaal participatief proces van start met stakeholders van de overheid, prive- en civiele sector om voor het eerst in de geschiedenis van Aruba een Nationaal Integraal Plan voor duurzaamheid te ontwikkelen.

2.12 Veiligheidsbedreiging #3: Verzwakking van een collectief gevoel van normen, waarden en verantwoordelijkheden in de samenleving. Vele factoren dragen bij tot de perceptie van het verzwakken van waarden en verantwoordelijkheden in de samenleving. De meest evidente bijdragende factor is de grote migratie toevloed aan Aruba over een vrij korte tijdsperiode waarbij de bevolking van Aruba van 64.000 inwoners in 1990 is gestegen tot 103.000 in 2005 (*World Population Prospects: The 2006 Revision Population Database*). In 2001 was 41% van de werkende leeftijdsbevolking niet-Arubaans (www.paho.org/HIA/archivosvol2/paisesing/Aruba%20English.pdf). De verschuiving van familie/buurt waarden naar individualistische/materialistische waarden wordt ook gezien als een zorgbarende trend. Deze verschuiving manifesteert zich in het continu verzwakken van traditionele sociale controles en brede familie- en ondersteuningsnetwerken in de gemeenschap (zie Bijlage 2 voor resultaten van het Nationale Platform van Oktober 2007 van de Conferentie van Districten). Tijdens een recente conferentie van de Professionele teamdistricten, werd dit vermeld als een belangrijke bedreiging voor buurtveiligheid in alle districten. Bovendien gaven de districtsteams bestaande uit politie, Wit Gele Kruis, Sociale werkers, kerkelijke en school vertegenwoordigers additioneel nog 4 belangrijke uitdagingen aan die in alle 6 districten van Aruba van toepassing zijn: (1) dysfunctionele relaties binnen families welke tot abusief gedrag leidt; (2) algemene verwaarlozing van de bejaarden en de kinderen/jeugd die vooral tot jeugd gedragsproblemen leidt; (3) verslavingsproblemen m.b.t. drugs, alcohol, en gokken; en (4) financiële problemen en misdadige activiteiten. Onderzoek omtrent de condities die leiden tot jeugdvergreep en misdadigheid wijzen aan dat familiefactoren een belangrijke rol spelen.

2.13 Geplande en reeds gestarte initiatieven:

Het "Orthopedagogisch Centrum" dat onlangs in implementatie is gegaan is een gemeenschappelijk project tussen het Departement van Onderwijs en het Departement van Sociale Zaken. Dit centrum voorziet in tijdelijke onderbrenging, professionele supervisie en revalidatiediensten voor jeugdigen tussen 12-18 jaar met ernstige gedragsproblemen.

Het *Samenwerkings programma Rechtshandhaving (RHH) – Aruba 2005-2007* identificeerd tevens een 5de prioriteitsgebied:

- Meer onderzoek naar de relatie tussen de jeugd, drugsgebruik en jeugd criminaliteit op Aruba.

Daar de middelen niet beschikbaar waren is dit initiatief nog niet aan implementatie toe gekomen gedurende de uitvoering van het programma RHH 2005-2007.

Feedback van professionals tijdens dit planningsproces benoemden de jeugd als één van de grootste assets van het land, maar tegelijkertijd ook een reden tot bezorgdheid. Het verzwakken van familiestructuur en waarden in de samenleving plaatst de jeugd in gevaar. Het is daarom van kritiek belang om een

preventie mentaliteit aan te nemen en een structuur in werking te stellen voor de nationale dialoog voor jeugdbeleid. De focus op de jeugd blijft een prioriteit voor deze financieringscyclus en is zelfs verbreed naast slechts onderzoek alleen. Het is de intentie om een formele structuur te creëren die alle relevante rechtshandavings-, overheids-, civiele en privé organisaties meeneemt bij het collectief deelnemen aan nationale dialoog om te komen tot een jeugdbeleid ter versterking van de nationale veiligheid.

- 2.14 **Veiligheidsbedreiging #4: Internationale drugs smokkel/handel en het effect op veiligheid in de samenleving.** De geografische plaatsing van Aruba en het commercieel ontwikkelde transport infrastructuur op Aruba, maakt het eiland geschikt als doorvoerhaven tussen de markt vraag naar heroïne en cocaïne in de Verenigde Staten en Europa en de Zuid Amerikaanse leveranciers (OM oktober 2007, p. 34). Een deel van de drugsverzending, blijft achter op Aruba als betaling voor de diensten die binnen de drugskring worden teruggegeven. Deze drugs wordt dan geloosd op de lokale markt, vaak tegen zeer goedkope prijzen. Alhoewel het aantal drugsarrestaties gedaald is in de periode van 2003-2006 —van 237 in 2003 tot 114 in 2006 als gevolg van het wegtrekken van de drugshandel uit Aruba— blijft de smokkel en drugstransport nog steeds frequent en gevarieerd (OM Oktober 2007, p. 37).
- 2.15 Het gemak van drugsbeschikbaarheid op de lokale markt is duidelijk terug te zien in het hoge aantal druggebruikers voor een dusdanig klein eilandstaat. In 1997, was het aantal drugsgebruikers 11.000 uit een bevolking van 87.000. Huidig wordt het aantal drugsgebruikers geschat op ongeveer 10% van de totale bevolking van ongeveer 110.000. Van de 10%, (ong. 11.000 personen) zijn er naar schatting 400-500 dakloos, de zogenaamde "chollers". (OM Oktober 2007). Het recente Nationale Criminaliteits Rapport gepubliceerd door de Openbare Ministerie geeft aan dat drug verwante misdaden genoteerd staan als nummer 2 in de top 3 meest frequent gepleegde misdaden tijdens de periode van 2003-2006 (OM Oktober 2007). Het gedrag dat zich vertoont als gevolg van drugsgebruik —*vooral diefstal, inbraak in geparkeerde auto's om geld te krijgen voor drugsaanschaf, geweld als effect van het drugsgebruik en tevens geweld tegen rivaal drugshandelaars*— heeft dagelijks invloed op het leven van gewone burgers en bezoekers. De groeiende aanwezigheid van "chollers" in buurten en in het centrum van de hoofdstraat van de stad stelt een constante bedreiging voor de openbare veiligheid en het openbaar bezit. Het Nationale Criminaliteits Rapport wijst aan dat indien er geen efficiënte interventies worden toegepast, het drugsgebruik, de groei van de chollerbevolking en tevens de verhoging van kruimeldiefstal ("petty crimes") alleen maar zullen blijven toenemen met de tijd (p. 60).
- 2.16 **Geplande Initiatieven:** Het Nationale Criminaliteits Rapport maakt de aanbeveling dat onmiddellijke initiatieven dienen te worden genomen om de "choller" veiligheidskwestie te beantwoorden. In dit plan wordt hieraan ook aandacht besteed (zie hoofdstuk 4).
- 2.17 **Veiligheidsbedreiging #5: Kwaliteit van het Onderwijs.** Het algemeen onderwijsniveau van de Arubaanse bevolking is laag in vergelijking met de meeste OECD landen. Bijna 75% van de bevolking heeft als hoogste graad een lager beroepsonderwijs (lbo) of de middelbare school (mavo) bereikt. Het algemene niveau van onderwijs valt ook veel lager dan de gevestigde norm van 30% van de bevolking met hoger onderwijs als functionele onderwijsbasis voor een kenniseconomie. Slechts 6% van de Arubaanse bevolking heeft hogere onderwijsniveaus bereikt; en van dit lage percentage, zijn de helft mensen die op een 3 - 5 jaar contractbasis in Aruba werken. Met betrekking tot taal, is slechts 4.9% van het inheemse Papiamentu sprekers

opgeleid op academisch niveau.³ Het lage niveau van onderwijs en de taalproblemen binnen het schoolsysteem hebben als gevolg dat de vereiste voorwaarden niet aanwezig zijn voor het ontwikkelen van een kritisch bewustzijn en tevens andere fundamentele competenties noodzakelijk voor het kunnen functioneren in een kenniseconomie.

2.18 Volgens het Nationaal Criminaliteits Rapport, hebben jeugddelinquenten meestal een laag niveau van onderwijs. Vaak komen deze jongeren tevens uit alleenstaande families met 1 ouder waar disfunctionele volwassenrelaties bestaan en waar kinderen en jeugdigen vaak verwaarloosd worden. Alhoewel er nog niet voldoende onderzoeksdata aanwezig is, lijkt het dat deze delinquenten tevens school-dropouts zijn. Onderzoek in jeugdcriminaliteit⁴ met focus op indicatoren voor geweld onder jeugdigen geeft de volgende kritische school factoren aan die gelinked zijn met een tendens naar jeugdcriminaliteit: Slechte academische prestaties en het falen binnen het onderwijssysteem beginnend op leeftijden zo jong als 10, en later bij 14 en 16, voorspellen jeugdcriminaliteit. Spijbelen en vroegtijdig de school verlaten tussen de leeftijden van 12-14 voorspellen later geweld. Lage verbintenis met de school, lage commitment voor het belang van naar schoolgaan en een laag educatief streven tussen de leeftijden van 14 - 16 voorspelt verhoogd risico voor betrokkenheid bij geweld. Momenteel is scholing niet verplicht in Aruba. Het is in het belang van de nationale veiligheid van de natie dat scholing verplicht wordt en dat een sterkere verhouding ontstaat tussen scholen en de jeugd als preventatief middel tegen de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit.

2.19 Initiatieven die huidig gaande zijn:

In 2003, is een beleidsplan ontwikkeld door het Departement van Onderwijs“ genaamd *Volwasseneneducatie op Aruba: Ontwikkelingslijnen voor de toekomst*”, om de bevolking te helpen upgraden door het aanbieden van kwaliteit volwasseneneducatie programma's en certificatie mogelijkheden voor ingang in de arbeidsmarkt. In 2005, werd volwassen educatie opgenomen in het Meerjarenregeringsprogramma 2006-2009 voor financiering. De implementatie van dit volwasseneneducatie project is onlangs goedgekeurd voor financiering door de FDA.

Naast bovengenoemd volwasseneneducatie project hebben de volgende onderwijsverbeteringsprojecten tevens financiering ontvangen van de FDA voor de jaren 2006-2009: (1) verbetering van de kwaliteit van de Universiteit van Aruba; (2) het versterken van de capaciteiten van de lerarenopleiding van Aruba (IPA). Een Nationaal Onderwijs Plan is onlangs ontwikkeld door het Ministerie van Onderwijs voor de komende 10 jaar om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren met focus op innovatie van het leerproces en de leeromgeving.

Hoewel de beroepsscholen in het laatste aantal jaren meerdere innovatie en verbeteringprocessen hebben meegemaakt om zodoende de gewenste ontwikkeling van een kenniseconomie te bereiken, zal het van kritiek belang zijn om te starten met meer intensieve innovatieprocessen in het algemeen middelbaar schoolniveau, vooral Colegio Arubano (niveaus HAVO, VWO) welke studenten voor het hoger en universitair onderwijs voorbereidt.

2.20 **Veiligheidsbedreiging #6: Voorbereid zijn op onverwachte catastrophes.** Hoewel Aruba's rampenbeheer reglementen en plannen in plaats zijn en de autoriteiten op regelmatige oefeningsactiviteiten tweemaal per jaar uitvoeren om voorbereid te blijven,

³ Source: Meertaligheid in het onderwijs: Beter leren door beter begrijpen. Oct. 25, 2007. Presentatie Arubaanse Parlement en Nederlandse 2de Kamerleden.

⁴ See Appendix 1 Youth Violence Predictors.

zijn er een aantal nadelen die Aruba's nationale veiligheid in een risico positie plaatst. Het risico omvat een brede basis doordat het alle 5 dimensies van het nationale veiligheidskader beïnvloedt. Volgens het Crisis Management Bureau van Aruba, heeft Aruba te maken met een constellatie van veelvoudige bedreigingen⁵ namelijk:

- Het gebied is gevoelig voor natuurrampen: b.v., orkanen.
- Aruba is uiterst gevoelig voor externe factoren en enig disruptie van de import toelevering van voorraden door globale geopolitieke gebeurtenissen zet Aruba in risico. Aruba is v.w.b. haar levenslijn voor 95% afhankelijk van dagelijkse import en in het geval van verstoring is er een maximum van 5 maanden geïmporteerd reserve voedsel beschikbaar.
- De olieraffinaderij draagt geen industriële en milieurisico's. Er zijn geen milieuverordeningen die het niveau of het effect monitoren van de luchtvervuiling die wordt uitgelaten vanuit de fabrieksschoorstenen. Evenmin wordt de milieudegradatie als gevolg van ongepaste verwijdering van gevaarlijke industrieafvalproducten gemonitord op het eiland.
- Aruba wordt dichter bevolkt, waardoor het wegverkeer en het risico van meer verkeersongevallen stijgt (ongeveer 57.300 voertuigen in 2006). Volgens het recente 2007 Nationale Criminaliteits Rapport, vinden er 5.000 verkeersongevallen per jaar plaats. Vergeleken met Nederland betekent dit dat er op Aruba ongeveer drie maal zo veel verkeerssterfgevallen en verwondingen plaats vinden. In 2006, telde het aantal verkeersongevallen die door de Arubaanse politie werd gemeld 6.246, oftewel 6,06% van de bevolking.
- De lokale gemeenschap wordt onvoldoende voorbereid op natuurlijke en/of door de mens veroorzaakte rampen.
- Momenteel heeft de brandweer van Aruba onvoldoende adequaat gespecialiseerd reddingsmateriaal om effectief te kunnen reageren in noodsituaties om zodoende het leven van slachtoffers te kunnen redden in levensgevaarlijke situaties, vooral in mensveroorzaakte rampen zoals een vliegtuigneerstorting en kritieke auto ongevallen op de weg.
- Politieke conflicten in de regio zijn gangbaar en meeste van de regionale migraties naar Aruba zijn toe te schrijven aan armoede in het land van herkomst.

2.21 Ofschoon het niveau van voorbereidheid en het vermogen om te kunnen reageren m.b.t. kleine rampen (rampenbestrijding) adequaat beschouwd kan worden op Aruba, is dit niet het geval voor grote rampen (crisisbeheersing). De huidige organisatorische capaciteit is onvoldoende aanwezig om op een gecoördineerde wijze met alle belangrijke spelers (zoals brandweer, gezondheid, politie, het Rode Kruis, de milieuafdelingen en andere diensten, zoals WEB en ELMAR) te kunnen anticiperen, voorbereidingen treffen en effectief reageren in een crisissituatie. Om het niveau van voorbereid zijn te verhogen, is het noodzakelijk om de institutionele capaciteit in de volgende gebieden te versterken:

- Een verbeterd begrip vormen bij de overheids administratieve en leidinggevende niveaus van de betekenis en de definitie van crisis en het soort systemische en intense samenwerkingsverbanden dit vereist op operationele niveaus.
- Het beter functioneren op beleids-, planning- en uitvoerend niveau van de Rampen Adviserende Raad ("Disaster Advisory Council")⁶ en meer effectieve

⁵ Source: Powerpoint presentation by Management of the Aruba Crisis Management Office, Nov. 2007.

⁶ The Disaster Advisory Council advises the Prime Minister on all issues regarding disaster management and consists of 10 representatives of disaster response departments and agencies.

coördinatie met het Crisis Management Bureau ("Crisis Management Office")⁷ resulterend in een korte termijn Nationaal Crisis Management Actieplan.

- Betere kwaliteit van diensten en middelen op het operationele niveau om op een strategische en geïntegreerde manier samen te werken en te kunnen reageren in het geval van een crisis.

Omdat het adequaat voorbereid zijn voor een crisis en/of ramp betrekking heeft op alle dimensies van de nationale veiligheid, is het van kritiek belang dat de institutionele capaciteiten worden versterkt.

Dwingende Redenen voor Gerichte Actie

2.22 Ervaring wereldwijd duidt aan dat de veiligheid van het levensonderhoud van een natie en de kwaliteit van het burgerleven afhankelijk zijn van goede bestuurpraktijken van de overheidsapparaten. Goede bestuurpraktijken hebben betrekking op de organisatorische processen waarmee gezag en controle wordt uitgeoefend, en de institutionele capaciteit om beleid te plannen en implementeren en functies uit te voeren. (*Bhatta, and Gonzalez III, 1999*). Het is daarom van kritisch belang om door te blijven voortbouwen op initiatieven die gestart zijn met het 2005-2007 RHH-programma en tevens te investeren in het realiseren van de drie geïdentificeerde en gewenste programmaresultaten met betrekking tot goede bestuurspraktijken:

1. meer intensieve samenwerking tussen departementen gerelateerd aan de RHH;
2. het versterken van departementen verantwoordelijk voor RHH; en
3. wettelijke hervorming gerelateerd aan RHH.

Verder geeft de huidige situatie twee additionele prioriteitsgebieden aan namelijk:

1. openbare veiligheid en de kwaliteit van het buurtleven; en
2. nationale crisis management.

2.23 Het volgende hoofdstuk richt aandacht op en brengt overeenstemming tussen deze drie focusgebieden welke van grote prioriteit zijn, namelijk: (1) goede bestuurpraktijken; (2) openbare veiligheid en kwaliteit van het leven; en (3) nationaal crisis management, en plaatst deze prioriteiten binnen een brede koers zoals uitgedrukt in de nieuwe visie van nationale veiligheid.

⁷ The Crisis Management Office coordinates disaster management on behalf of the Prime Minister.

3. WAAR WILLEN WE NAAR TOE?

“Leaders need to be optimists. Their vision is beyond the present.”
—Rudy Giuliani

- 3.1 De huidige werkelijkheid kan veel beter zijn en in het belang van het bestrijden van ongewenste ontwikkelingen, is het noodzakelijk om een gedeelde visie tot stand te brengen die een wenselijke, realistische en geloofwaardige toekomst beschrijft met betrekking tot nationale veiligheid. Het Departement van Economische Zaken van Aruba nam het leiderschapsinitiatief op zich om vertegenwoordigers van de justitiële sector, de sociale sector, het onderwijs, de civiele en particuliere sector samen te brengen om een gedeelde visie voor nationale veiligheid te articuleren. Het werd geacht als een zeer belangrijke eerste stap in een programmatische benadering voor het bereiken van een geïntegreerd en holistisch programma van rechtshandhaving. De resulterende collectieve visie werd verder verfijnd en vervolgens verspreid tussen de groep van 60 deelnemers voor verdere feedback en aanbevelingen voor veranderingen. De definitieve visie beschrijving die in de volgende sectie wordt gepresenteerd is het resultaat van een laatste feedback ronde door de justitiële sector (rechtshandhaving). Deze visie van nationale veiligheid geeft een lange termijn koers en richting aan voor de natie en geeft tevens een kader waarbinnen voortdurende verbeterings- en nieuwe initiatieven geplaatst kunnen worden.

Aruba Nationale Veiligheidsvisie 2020

- 3.2 De reden om een collectieve visie van nationale veiligheid te articuleren is dat het de natie van een doel en duidelijkheid in koers en richting voorziet. Een verenigde koers geeft betekenis aan organisaties en geeft de ruimte om eensgezindheid (“alignment”) en overeenstemming te realiseren voor werkzaamheden. Het is de "Noordelijke Ster" van de organisatie die leiding en focus geeft en de mensen van de organisatie inspireert tot realisatie en prestatie.
- 3.3 De Nationale Veiligheidsvisie van Aruba beschrijft een gedeeld ideaal beeld van een toekomstige staat. Het is een visie die een reeks met elkaar verbonden resultaten op de lange termijn beschrijft. Deze resultaten worden gedefinieerd binnen een kader van nationale veiligheid zoals aangegeven in 2.4 tot en met 2.6, en worden gevisualiseerd als het gevolg van de succesvolle uitvoering van de hoofdstrategieën zoals aangegeven in 2.7.
- 3.4 Het geprojecteerde jaar is 2020. De collectieve visie van Aruba van nationale veiligheid is:

*Er is geen veiligere plaats dan Aruba om te leven,
te werken, te bezoeken en te investeren.*

- 3.5 Deze visie wordt verder uitgewerkt aan de hand van 10 verklaringen die een gedetailleerd en concreet beeld geven van hoe en waarom men Aruba een dergelijke veilige plaats zou vinden om te leven, werken, bezoeken en investeren:

1. De nationale veiligheid tegen externe en interne bedreigingen wordt zorgvuldig bewaakt door de leiding van de natie die de democratische rechtsorde ondersteunt en gevestigde praktijken van goed bestuur, integriteit en transparantie naleeft.
2. Onze nationale veiligheid berust op het vertalen van onze kernwaarden van vrede en harmonie naar cooperatieve relaties binnen onze bevolking, binnen onze regio, binnen het Nederlandse Koninkrijk en tevens internationaal.
3. De wet en orde in het land wordt gehandhaafd door bekwame en betrouwbare professionals in de rechtshandhaving.
4. Burgers voelen zich beschermd door een betrouwbaar, onpartijdig en sterk rechtssysteem dat de democratische rechtsorde handhaaft en verdedigt.
5. Onze kernwaarden van eerbied en harmonie zijn zichtbaar in onze multiculturele samenleving, die in respect met elkaar leeft, begrip voor elkaar toont en vriendelijkheid uitstraalt aan iedereen die ons eiland bezoekt.
6. Als gevolg van het investeren van de natie in haar intellectueel kapitaal d.m.v. excellence in onderwijs en kwalitatief hoogstaande mogelijkheden tot levenslang leren, bloeit het eiland dankzij de creativiteit, de intelligentie en de levensgeest van zelfverzekerde mensen.
7. Als gevolg van het ten uitvoer brengen van Aruba's milieubeschermings wetsontwerp en beleid, geniet Aruba de status als zijnde de plaats met de meest welbehouden stranden en water, de schoonste openbare ruimten en tevens een beschermde natuur binnen het Caraïbisch gebied (zowel op land, lucht, als in het water).
8. Gebruikmakend van Aruba's groeiend milieubewustzijn, wordt er actief geëxploreerd naar economisch haalbare en milieuvriendelijkere manieren om het gebruik van schoon en vernieuwend energie ("clean & renewable energy") te stimuleren.
9. Grotendeels wegens een gunstig investeringsklimaat, een stabiel politieklimaat, en een goed opgeleide multiculturele arbeidsmarkt, heeft Aruba de economie kunnen diversifiëren en vervolgens de economische en sociale voorzieningen van Aruba kunnen versterken.
10. Vandaar dat Aruba tegen het jaar 2020 geteld kan worden als één van de veiligste plaatsen in de wereld om te leven, te werken, te bezoeken en te investeren.

3.6 Om deze lange termijn nationale veiligheidsvisie te bereiken, is het noodzakelijk om algemene lange termijn nationale veiligheidsdoelen en resultaten te identificeren, en de gewenste programmaresultaten te specificeren. De belangrijkste strategie om nationale veiligheid te verzekeren is een gebalanceerde combinatie van transparantie, preventie (inclusief anticiperen en voorbereid zijn), een staat van readiness om te kunnen reageren (voorbereid zijn door crisismanagement), en een bijdetijds (up-to-date) en toegepast juridisch kader. Deze strategieën zullen in de volgende hoofdstukken verder worden uitgewerkt.

4. WAT IS ONZE FOCUS?

“Let the fear of a danger be a spur to prevent it; he that fears not, gives advantage to the danger.”

—Francis Quarles, 1592-1644, British Poet

- 4.1 Voorafgaand aan dit planningsproces, hebben verschillende beleidsontwikkelingen reeds plaats gevonden, welke de basis helpen vormen voor een hernieuwde focus vanuit een bredere definitie van nationale veiligheid. Dit hoofdstuk verschaft een korte achtergrond van recente beleidsontwikkelingen die voorafgegaan zijn aan deze huidige planningsexercitie en presenteert een bredere focus voor de rechtshandavingssector over een nieuwe visie voor nationale veiligheid. Dit hoofdstuk haalt informatie uit 3 belangrijke bronnen: (1) relevante overheidsrapporten en beleidsdocumenten; (2) analyse die in de vorige hoofdstukken wordt vermeld en (3) interviews met belangrijke actoren.

Bilaterale Overeenkomsten: Het Fundament van Nationale Veiligheid

- 4.2 De terroristenaanval van 911 op het commerciële centrum van New York heeft diepe en verregaande gevolgen voor de wereld gehad. Als onderdeel van het Koninkrijk van Nederland, is Aruba tevens meegegaan in besluiten om veiligheidsmaatregelen te versterken en zich bij internationale samenwerkingverbanden aan te sluiten om de bedreiging van internationaal terrorisme aan te pakken. In de fase na de 911 ervaring, werd een eerste bilateraal akkoord ondertekend op 24 september 2003 tussen Aruba en Nederland om samen te werken bij het verbeteren van het huidige rechtshandavingsprogramma. Enkele jaren later, werden twee afzonderlijke bilaterale akkoorden ondertekend om het aanvankelijk werk uit te breiden. Gezamenlijk vormen deze drie bilaterale akkoorden tussen Aruba en Nederland het fundament voor het blijven versterken van onze nationale veiligheid:
- **Samenwerkings programma Rechtshandhaving (RHH) – Aruba 2005-2007.** Het doel is om het volledige Arubaanse rechtshandavingsproces te versterken, zowel voor individuele organisaties evenals de onderlinge werkrelaties tussen deze organisaties, inclusief de kustwachtorganisaties. Dit om zodoende het grensoverschrijdend georganiseerd criminaliteit ("organized crime") en internationale terrorisme te bestrijden.
 - **Protocol van samenwerking ter verbetering van het functioneren van het Korps Politie Aruba, Sept. 2006.** Het protocol omvat een reeks belangrijke activiteiten en samenwerkingsregelingen om (a) de effectiviteit en integriteit te verhogen van het Korps Politie Aruba waarmee het alle vormen van misdaad en terrorisme bestrijdt, en (b) de samenwerking versterkt met andere organisaties van de overheid in Aruba, in het Nederlandse Koninkrijk, en daar buiten.
 - **Memorandum of Understanding inzake de versterkte samenwerking van Aruba en Nederland ter verbetering van het functioneren van de vreemdelingenketen van Aruba, Juli 2007.** Het doel is om de onderlinge samenwerking tussen de overheidsdepartementen die deel vormen van het

immigratie proces keten te versterken en optimaliseren. Dit belangrijke doel denkt men te bereiken door het organiseren van verbeteringsactiviteiten in alle relevante taken en capaciteiten. Een totaal van 13 organisaties van de overheid neemt deel aan de activiteiten met betrekking tot de immigratiediensten.⁸

De twee additionele overeenkomsten met politiek toegewijde financiering van de Nederlandse en Arubaanse regeringen plaatsen focus op het vergroten van middelen op twee cruciale gebieden van veiligheid: het Nationale Korps Politie van Aruba (KPA) en de Immigratie Dienst (Vreemdelingenketen).

Lange Termijn Doelstellingen van Nationale Veiligheid en Belangrijke Objectieven

- 4.3 De lange termijn doelstellingen verschaffen de overkoepelende reden voor de programmaactiviteiten en vormen eveneens de mijlpalen van behaalde resultaten op weg naar realisering van de visie. Deze doelstellingen worden uitgedrukt volgens de vijf dimensies van het nationale veiligheidskader (framework) van Aruba. De objectieven vertalen de doelstellingen op een volgend meer gedetailleerd niveau welke praktisch en actie-georiënteerd is. Hoe meer specifiek en realistisch de doelstellingen en objectieven zijn, des te beter ze te vertalen zijn naar actieplanning en implementatie. Een aantal van deze doelstellingen zullen een voortzetting zijn van het goedgekeurde programma binnen het eerste RHH-programma van 2005-2007. De belangrijkste objectieven worden geïdentificeerd voor elk doel binnen elke dimensie van nationale veiligheid (zie figuur 2 voor een overzicht in tabelvorm).
- 4.4 **Territoriale Veiligheid and Politieke Stabiliteit.** Het lange termijn doel v.w.b. territoriale veiligheid is het blijven verzekeren van de bescherming van Aruba d.m.v. een militaire presentie van het Nederlandse Koninkrijk, bilaterale en tri-partiet akkoorden tussen Aruba, Nederland en andere partners binnen het Koninkrijk, en door regionale en internationale diplomatie tegen buitenlandse agressie inclusief terrorisme. De lange termijn doel op het gebied van politieke veiligheid is het zorg dragen dat de overheidsleiding en bureaucratie goede bestuurspraktijken hanteren ter in stand houding van de democratische rechtsorde.

Belangrijk objectief: Politieke Stabiliteit door Goede Bestuurspraktijken. Dit wordt deels behaald door de instandhouding van de democratische rechtsorde en het zorg dragen voor organisatorische effectiviteit van alle instanties die verantwoordelijk zijn voor het behouden van openbare wet en orde, volksgezondheid en veiligheid in Aruba (b.v., OM, KPA, VDA, Immigratie, Douane, MOT, KIA, KBA, Dir. Volksgezondheid, Rampen-bureau, etc.) door middel van:

- Verbetering van het informatiesysteembeheer en tevens uitwisseling tussen de verschillende instituten in de rechtshandshavingssector ("law and order chain");
- Een efficiënter monitoren van personen, goederen en vervoer langs de eilandgrenzen;

⁸ Government organizations involved in immigration are: 1) DIMAS (Departemento di Integracion, Maneho y Admision di Stranhero), 2) IASA (Instituto di Alarma y Seguridad Aruba); 3) Examenbureau AUA; 4) Bureau BSB (Burgelijke Stand en Bevolkingsregister); 5) DAO (Directie Arbeid en Onderzoek); 6) Ministerie van Vreemdelingenzaken; 7) Ministerie van Justitie; 8) OM (Openbaar Ministerie); 9) DEZHI (Directie Economische Zaken, Handel en Industrie); 10) Het kabinet van de Gouverneur van Aruba; 11) KPA (Korps Politie Aruba); 12) VDA (Veiligheidsdienst Aruba); 13) DBB (Directie Buitenlandse Betrekkingen).

- Kwantitatieve en kwalitatieve aanpassingen van het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties (MOT); en
- Implementatie en realisering van vereiste wetten en verordeningen (dit zijn prioriteitskwesities van het goedgekeurde RHH programma 2005-2007).

4.5 **Sociale (Gemeenschaps/Buurt en Persoonlijke) Veiligheid.** Het lange termijn doel v.w.b. de sociale (*buurt en persoonlijke*) veiligheid is het beschermen van de burgers van Aruba (*inclusief de jeugd*), buurtgroepen (*diverse nationaliteitsgroepen*), en bezoekers, tegen fysiek geweld zowel vanuit de natie van Aruba als externe staten, van gewelddadige individuen en sub-staat actoren, van huishoudelijk misbruik ("domestic abuse"), of van roofzuchtige individuen, jong of oud.

Belangrijk Objectief: Het Ontwikkelen van Menskrachten ("Human Capital Development") door Investing in de Jeugd. Dit wordt bereikt door in de jeugd te investeren en te waarborgen dat door preventief en efficiënte respons, kinderen en jeugdigen worden beschermd en tevens worden gestimuleerd tot verdere ontwikkeling als goed opgeleide en respectvolle burgers. Dit d.m.v.:

- Het creëren van een structuur voor nationaal jeugdbeleidsdialog door het stimuleren van samenwerking tussen de jeugdorganisaties, wets- en ordehandhaving, en overheidsprogramma's die te maken hebben met de jeugd en die de jeugd direct betrekken bij het mede creëren van jeugdbeleid om zodoende het risico van jeugdbetrokkenheid bij geweld en misdaad te verminderen.
- Het creëren van een gedeelde gegevensbestand (database) voor relevante stakeholders op het gebied van onderzoekbevindingen over de relatie tussen de jeugd, drugsgebruik en jeugdmisdadigheid op Aruba (*dit is een aanpassing van de aangegeven prioriteitskwesitie van het goedgekeurde RHH programma 2005-2007*).

4.6 **Economische Veiligheid.** Het lange termijn doel voor economische veiligheid is het beschermen van de ontwikkeling van het toerisme door actueel beleid en management v.w.b. de groei en ontwikkeling van het toerisme. Tevens het ontwikkelen van alternatieve bronnen van economisch inkomen om onze huidige dienstgerichte economie te verbreden naar een kenniseconomie.

Belangrijk Objectief: Duurzame Economische Ontwikkeling en Gediversifieerde Economie. Dit zal bereikt worden door; het op gang brengen van een participatief proces tussen de overheids- en particuliere sector om een visie tot stand te brengen van economische duurzaamheid voor Aruba. Tevens op collaboratieve wijze realistische mogelijkheden creëren om de economie voor Aruba op duurzame wijze te diversifiëren rekening houdend met een gezonde balans van milieu en sociale factoren. In januari 2008 begint de implementatiefase van een projectinitiatief om een integraal en strategisch planningsproces in werking te stellen en te institutionaliseren die de samenwerking coördineert tussen relevante organisaties (overheid, particuliere en civiele sector).

4.7 **Milieu Veiligheid.** Het lange termijn doel v.w.b. milieuveiligheid is zorgdragen dat de milieuwetten de mensen van Aruba beschermen tegen de korte en lange termijn schade van de natuur, door de mens veroorzaakte bedreigingen van het milieu en de verslechtering van de natuur. Tevens het nader onderzoeken van de belangrijkste industriële luchtvervuilingsbronnen op het eiland n.a.v. het 2005 Kyoto Protocol en andere internationale milieubeschermingsovereenkomsten.

Belangrijk Objectief: De Openbare Veiligheid. Dit wordt bereikt door zorg te dragen dat het product van Aruba zijn algemene toeristenperceptie van veiligheid handhaaft en dat een Nationaal Crisis Management Actieplan bestaat om de openbare veiligheid te verzekeren in het geval van onverwachte rampen. Plannings- en beleidsinitiatieven zijn reeds in ontwikkeling (Landverordening Ruimtelijke Ordening and the Ruimtelijk Ordenings Plan).

- 4.8 Terwijl de visie een beeld schept van de gewenste situatie in de toekomst, representeren de doelstellingen en de objectieven de volgende stap die mijlpalen verschaft om een beeld te kunnen scheppen over de vooruitgang t.a.v. de visie. Om de doelen en objectieven te bereiken en zodoende de visie te realiseren, zijn de gewenste programmaresultaten in elk van de doelgebieden het volgende niveau van uitwerking in het algemene plan. De volgende sectie identificeert de gewenste programmaresultaten, zowel die geïdentificeerd is in het eerste bilateraal programma als die in het huidige planningsproces is geïdentificeerd.

Figuur 2. Aruba Nationale Veiligheid 2008-2013 – Nationale Doelen en Programma resultaten.

<p>Nationale Veiligheids Doelen om de Visie te realiseren.</p>	<p>Territoriale Veiligheid en Politieke Stabiliteit</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het verzekeren van de bescherming van Aruba d.m.v. een militaire presentie van het Nederlandse Koninkrijk, bilaterale en tri-partiet akkoorden tussen Aruba, Nederland en andere partners binnen het Koninkrijk, en door regionale en internationale diplomatie tegen buitenlandse agressie inclusief terrorisme. - Het zorg dragen dat de overheidsleiding en bureaucratie goede bestuurspraktijken hanteren ter in stand houding van de democratische rechtsorde. 	<p>Sociale (Buurt en Persoonlijke) Veiligheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het beschermen van de burgers van Aruba (inclusief de jeugd), buurtgroepen (diverse nationaliteitsgroepen), en bezoekers, tegen fysiek geweld zowel vanuit de natie van Aruba als externe staten, van gewelddadige individuen en actoren, van gezins-mishandeling ("domestic abuse"), of van roofzuchtige individuen, jong en oud. 	<p>Economische Veiligheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het beschermen van de ontwikkeling van het toerisme door actueel beleid en management v.w.b de groei en ontwikkeling van het toerisme. Tevens het ontwikkelen van alternatieve bronnen van economisch inkomen om onze huidige dienstgerichte economie te verbreden naar een kenniseconomie. 	<p>Milieu Veiligheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het zorgdragen dat de milieuwetten de mensen van Aruba beschermen tegen de korte en lange termijn schade van de natuur, door de mens veroorzaakte bedreigingen voor het milieu en de verslechtering van de natuur. - Tevens het nader onderzoeken van de belangrijkste industriële luchtvervuilingsbronnen op het eiland n.a.v. het 2005 Kyoto Protocol en andere internationale milieubeschermings-overeenkomsten.
<p>Resultaten om de Nationale Veiligheidsdoelen te realiseren</p>	<p>Politieke Stabiliteit door Goede Bestuurspraktijken</p> <p>De instandhouding van de democratische rechtsorde en het zorg voor dragen voor organisatorische effectiviteit van alle instanties die verantwoordelijk zijn voor het behouden van openbare wet en orde, volksgezondheid en veiligheid in Aruba (b.v., OM, KPA, VDA, Immigratie, Douane, MOT, KIA, KBA, Dir. Volksgezondheid, Rampenbureau.) d.m.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verbetering van het informatiesysteembeheer en tevens uitwisseling tussen de verschillende instituten in de wetshandshavingssector ("law and order chain"); - Een efficiënter monitoren van personen, goederen en vervoer langs de eilandgrenzen; - Kwantitatieve en kwalitatieve aanpassingen van het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties (MOT); en - Implementatie en realisering van vereiste wetten en verordeningen (dit zijn ook prioriteitskwesties van het goedgekeurde RHH programma 2005-2007). 	<p>Het Ontwikkelen van Menskrachten door Investering in de Jeugd</p> <p>Te investeren in de jeugd en te waarborgen dat door preventief en efficiënt respons, kinderen en jeugdigen worden beschermd en tevens worden gestimuleerd tot verdere ontwikkeling als goed opgeleide en respectvolle burgers, d.m.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het creëren van een structuur voor nationaal jeugdbeleidsdialog door het stimuleren van samenwerking tussen de jeugdorganisaties, rechts- en ordehandhaving, en overheidsprogramma's die te maken hebben met de jeugd en die de jeugd direct betrekken bij het mede creëren van jeugdbeleid om zodoende het risico van jeugdbetrokkenheid bij geweld en misdaad te verminderen. - Het creëren van een gedeeld gegevensbestand ("database") voor relevante stakeholders op het gebied van onderzoekbevindingen over de relatie tussen de jeugd, drugsgebruik en jeugdmisdadigheid op Aruba (dit is een aanpassing van de aangegeven prioriteitskwestie van het goedgekeurde RHH programma 2005-2007). 	<p>Duurzame Economische Ontwikkeling en Gediversifieerde Economie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het op gang brengen van een participatief proces tussen de overheids- en particuliere sector om een visie tot stand te brengen van economische duurzaamheid voor Aruba. - Tevens op collaboratieve wijze realistische mogelijkheden creëren om de economie van Aruba op duurzame wijze te diversifiëren rekeninghoudend met een gezonde balans van milieu en sociale factoren. In januari 2008 begint de implementatiefase van een projectinitiatief om een integraal en strategisch planningsproces in werking te stellen en te institutionaliseren die de samenwerking coördineert tussen relevante organisaties (overheid, particuliere en civiele sector). 	<p>Openbare Veiligheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zorg te dragen dat het product van Aruba zijn algemene toeristenperceptie van veiligheid handhaaft en dat een Nationaal Crisis Management Actieplan bestaat om de openbare veiligheid te verzekeren in het geval van onverwachte rampen. Plannings- en beleidsinitiatieven zijn reeds in ontwikkeling (Landverordening Ruimtelijke Ordening en het Ruimtelijk Orderingsplan).

Gewenste Programmaresultaten: Een hernieuwde focus

- 4.9 De gewenste programmaresultaten zijn bepaald door (1) de voortgezette focus gefaciliteerd door de bilaterale akkoorden tussen de regeringen van Aruba en Nederland ((2005-2007) (2) een meer uitgebreide focus voor de rechts- en ordehandhavingssector gebaseerd op een nieuwe visie voor nationale veiligheid (2008-2012) en (3) een breed begrip van het rechts- en ordehandhavingskader (framework) van Aruba (rechtshandhaving). Alhoewel de visie een brede focus heeft en tot stand gekomen is door een wijder net van stakeholders te betrekken in het identificeren van gebieden die verbetering vereisen v.w.b. de nationale veiligheid, zal de focus van projectactiviteiten in dit plan zich voornamelijk richten op het gebied van rechts- en ordehandhaving (RHH). Alle genoemde projecten vallen binnen de omvang van RHH, d.w.z., (1) onderzoek en preventie (2) inspectie en controle; en (3) strafrecht. (Zie bijlage 3 voor het Aruba rechts- en ordehandhavingskader).
- 4.10 Voor wat betreft de gewenste programmaresultaten zijn er drie belangrijke activiteitsgebieden die voordeel zullen hebben aan een hernieuwde focus en allocatie van financieringshulpbronnen voor de volgende 3-5 jaren. Deze gebieden omvatten (1) goede bestuurspraktijken; (2) openbare veiligheid en kwaliteit van het buurt/gemeenschapsleven; en (3) nationale crisismanagement. (Zie *figuur 3 voor een overzicht in tabelvorm*). Gewenste programmaresultaten in het eerste gebied van verbetering van goede bestuurspraktijken zijn:
1. Meer intensieve samenwerking tussen departementen gerelateerd aan de RHH; en het versterken van departementen verantwoordelijk voor RHH; en
 2. Wettelijke hervorming gerelateerd aan RHH.

Deze 2 gewenste programmaresultaten zijn afgeleid van het eerste bilateraal akkoord. Gewenste programmaresultaten in het tweede gebied van openbare veiligheid en de kwaliteit van het buurt/gemeenschapsleven zijn:

3. Op gegevens gebaseerde (data-based) besluitvorming op alcohol- en drugsmisbruikpreventie, behandeling en alternatieven voor opsluiting/gevangenneming;
4. Nationale drugsmisbruik preventiecampagne; en
5. Resolutie van het "choller" (daklosen) fenomeen.
6. Samenwerking onder jeugdorganisaties en tussen regeringsprogramma's die met de jeugd te maken hebben door rechtstreeks jeugd te betrekken in het creëren van beleid.

Deze nieuwe geformuleerde programmaresultaten zijn geïdentificeerd gedurende het huidig planningsproces. Gewenste programmaresultaten in het derde verbeteringsgebied van nationaal crisismanagement zijn:

7. Vernieuwing van de nationale crisispreventie en managementsysteem.

Dit nieuw geformuleerde programmaresultaat is tevens geïdentificeerd gedurende het huidige planningsproces. *Figuur 2* geeft in tabelvorm een overzicht van de 3 belangrijke prioriteitsfocusgebieden en een totaal van 7 gewenste programmaresultaten met de desbetreffende project/ activiteiten.

Figuur 3. Programmaresultaten per Nationale Veiligheidsdimensie

Veiligheids-Dimensie	Territoriale en Politieke Veiligheid	Sociale (<i>Buurt en Persoonlijke</i>) Veiligheid	Nationale Veiligheid (Alle Dimensies)
Prioriteits-Focusgebied	Goede Bestuurspraktijken	Openbare Veiligheid en de Kwaliteit van Buurt/Gemeenschapsleven	Nationale Crisis Management
Gewenst Programma resultaat	<ol style="list-style-type: none"> 1. Meer intensieve samenwerking tussen departementen gerelateerd aan de RHH; en het versterken van departementen verantwoordelijk voor RHH; en 2. Wettelijke hervorming gerelateerd aan RHH. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Op gegevens gebaseerde (data-based) besluitvorming op alcohol- en drugsmisbruikpreventie, behandeling en alternatieven voor opsluiting/gevangenneming; 4. Nationale drugsmisbruik preventiecampagne; en 5. Resolutie van het "choller" (daklosen) fenomeen. 6. Een structuur voor nationaal jeugdbeleidsdialoog door het stimuleren van samenwerking tussen de jeugdorganisaties, wets en ordehandhaving, en overheidsprogramma's die te maken hebben met de jeugd. Van belang bij zulk een dialoogstructuur is dat de jeugd direct betrokken is bij het mede creëren van jeugdbeleid om zodoende het risico van jeugdbetrokkenheid bij geweld en misdaad te verminderen. 	<ol style="list-style-type: none"> 7. Vernieuwing van de nationale crisispreventie en managementsysteem.
Project / Activiteit	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Verbetering van het Nationaal Politie Korps (KPA). 1.2 Verbetering van de Immigratiedienst (Vreemdelingen keten). 1.3 Het opbouwen van project implementie capaciteiten en het monitoren van capaciteiten op leiderschaps- en managementniveau. 1.4 Het versterken van capaciteiten van de Openbare Ministerie (OM). 1.5 Het versterken van capaciteiten van de Nationale Inlichtingendienst (VDA). 1.6 Het versterken van capaciteiten van de Douane. 	<ol style="list-style-type: none"> 3.1 De creatie van een nationaal onderzoekssysteem in preventie, rehabilitatie en controle van alcohol en drugsgebruik die relevante beleidsinformatie kan verzorgen over alcohol en drugsgebruik, en de verhouding tussen de jeugd, alcohol- en drugsgebruik en jeugdcriminaliteit op Aruba (<i>dit is een wijziging van het prioriteitsgebied geïdentificeerd in het goedgekeurde 2005-2007 RHH programma</i>). 4.1 De introductie van een effectief multi-jaar nationale alcohol- en drugspreventie openbaar educatie campagne gericht op de jeugd en ook een jonge volwassenen, gebaseerd op onderzoeksbevindingen, "best practices" en succesvolle modellen. 	<ol style="list-style-type: none"> 7.1 Een vernieuwd nationaal ramppreventie- en crisismanagementsysteem die een nieuw model van systemisch crisismanagement (crisisbeheersing) hanteert vergeleken met de traditionele ramppreventie (rampenbestrijding); 7.2 Effectief functioneren op leiderschaps/bestuurders/directie niveau dat beleid en planning op operationeel niveau integreert door een collaboratieve werkwijze;

	<p>1.7 Het versterken van capaciteiten van de Center voor Registratie van Ongewone Transacties (MOT).</p> <p>1.8 Het versterken van capaciteiten van de Civiele Rechtbank (Gerecht in 1^e aanleg).</p> <p>1.9 Het versterken van capaciteiten van het Departement van Interne Zaken (Landsrecherche)</p> <p>1.10 Het versterken van capaciteiten van de KIA. <i>(Dit project is in implementatie via het MJP)</i></p> <p>2.1 Het versterken van capaciteiten van Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ)</p>	<p>5.5 De ontwikkeling van een effectieve multi-sectorale benadering gebaseerd op "best practices" en succesvolle modellen, (met samenwerking tussen overheids- en niet-overheidsinstanties (NGO's), en buurtgerichte organisaties) voor het oplossen van het "choller" fenomeen op een wijze dat praktisch, collaboratief en implementeerbaar is. alternatieven naar opsluiting/gevangenneming, toezicht en behandeling in het strafrecht- en gezondheidssysteem van deze groep.</p> <p>6.1 De ontwikkeling van een effectieve multi-sectorale benadering gebaseerd op "best practices" en succesvolle modellen, (met samenwerking tussen overheids- en niet-overheidsinstanties (NGO's), en buurtgerichte organisaties) voor het verbeteren van de samenwerking onder jeugdorganisaties en tussen overheidsprogramma's die met de jeugd te maken hebben, op een wijze dat praktisch, collaboratief en implementeerbaar is.</p>	<p>7.3 Kwaliteit diensten op operationeel niveau om crises te kunnen beantwoorden en tevens te voorkomen.</p>
--	--	--	---

5. HOE KOMEN WE DAAR?

"Vision without action is a daydream. Action without vision is a nightmare."

—Japanese proverb

6.6 Dit onderdeel presenteert de projectactiviteiten per programmaresultaat. Enkele projectactiviteiten komen van het vorige RHH 2005-2007 programma en de 2 onlangs ondertekende bilaterale akkoorden tussen Aruba en Nederland, terwijl andere projectactiviteiten voortkomen uit de bredere visie van nationale veiligheid. Alle departementen en bureaus die gerelateerd zijn met RHH en de nationale veiligheid visie werden verzocht een formulier in te vullen om projecten voor verbetering voor te leggen. Een overzicht van projecten per programmaresultaatsgebied voor de nieuwe financieringscyclus van 2008-2012 is aangegeven in figuur 3.

Strategie en Projecten

7.7 Gebaseerd op opgedane ervaringen kan worden geconcludeerd dat er vier belangrijke strategieën van kritisch belang zijn voor het vergroten van het succes van project implementatie:

- ∴ **Het versterken van organisatiecapaciteit en goede bestuurspraktijken.** Het versterken van de organisatiecapaciteit en goede bestuurspraktijken door alle relevante bureaus in de rechts- en ordehandhaving keten, met focus op een project structuur die verzekert dat de activiteiten binnen een afgesproken tijdspan worden gedaan en de verwachte resultaten en voordelen worden bezorgd. Dit is een voorwaarde voor het verhogen van het niveau van project implementatiesucces.
- ∴ **Implementatiediscipline,** met focus op executie/uitvoeringsgedrag en technieken, en de juiste middelen en mensen. Dit is een voorwaarde om zorg te dragen dat betrouwbare implementatie onderdeel wordt van de management's dagelijkse routine en dat mensen hunzelf verantwoordelijk kunnen houden en tevens verantwoordelijk kunnen worden gehouden door het management. Training voor het opbouwen van executie/implementatie capaciteiten zou een belangrijk onderdeel moeten vormen van het versterken van de instituten.
- ∴ **Op gegevens gebaseerde (data-based) besluitvorming,** met een focus op het verzamelen en analyseren van gegevens als input voor openbare besluitvorming. Goede en tijdige informatie verzorgt een basis voor geïnformeerde opties waarop verantwoorde beslissingen gemaakt kunnen worden ten goede van het geheel.
- ∴ **Participatieve werkwijzen,** met een focus op het betrekken van een breed netwerk van stakeholders, inclusief niet-overheids organisaties (ngo's) en buurt/gemeenschaps-gebaseerd organisaties in besluitvorming en het opbouwen van consensus.

Deze strategieën dienen als leidraad hoe elk projectactiviteit bereikt dient te worden.

8.8 Een lijst van projecten per programmaresultaat gebied voor de nieuwe financieringscyclus van 2008-2012 is aangegeven in Figuur 3. Er zijn 3 voornaamste prioriteitsfocusgebieden geïdentificeerd voor deze nieuwe financieringscyclus. Onder het eerste prioriteitsfocusgebied van Goede Bestuurspraktijken, zijn er 3

programmaresultaatgebieden met een totaal van 11 projecten per instantie binnen de RHH keten. Onder het tweede prioriteitsfocusgebied van Openbare Veiligheid en Kwaliteit van het buurt/gemeenschapsleven, zijn er 4 programmaresultaatgebieden met 5 verschillende projecten gerelateerd aan het opbouwen van de condities/capaciteiten voor het vergroten van de veiligheid in de samenleving. Onder het derde prioriteitsfocusgebied van Nationale Crisismanagement is er 1 programmaresultaatgebied met 3 gerelateerde projecten om het niveau van voorbereidheid voor onverwachte rampen op het eiland te verhogen. Dit vormt een totaal van 19 projecten voor het realiseren van Aruba's Nationale Veiligheidsvisie 2020.

Figuur 4. Lijst van Projecten per Programmaresultaatgebied voor Nationale Veiligheid

Veiligheids-Dimensie	Territoriale en Politieke Veiligheid	Sociale (<i>Buurt en Persoonlijke</i>) Veiligheid	Nationale Veiligheid (Alle Dimensies)
Prioriteits-focusgebied	Goede Bestuurspraktijken	Openbare Veiligheid en de Kwaliteit van Buurt/Gemeenschapsleven	Nationale Crisis Management
Geewenst Programma Resultatem en Project Focus met Korte Beschrijving	<p>1. Meer Intensieve Samenwerking tussen Departementen gerelateerd aan de RHH en het Versterken van Organisatiecapaciteiten</p> <p>Verbeteringen van het Nationale Politie Korps (KPA), met focus op de verbetering van kwaliteit, effectiviteit en coördinatie van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • management (<i>bedrijfsvoering</i>); • politiediensten (<i>handhaving</i>); en • politieonderzoek (<i>opsporing</i>). <p>Verbetering van de Immigratiediensten (Vreemdelingen keten) door het versterken en optimaliseren van de samenwerkingsverbanden tussen de 13 overheidsdepartementen die gerelateerd zijn met immigratiedienst, met focus op:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het verhelderen en focussen op alle gerelateerde taken en capaciteitn. 	<p>3. Op Gegevens Gebaseerde (data-based) Besluitvorming op Alcohol- en Drugsmisbruikpreventie, Behandeling en Alternatieven voor Opsluiting/gevangenneming</p> <p>3.1 De creatie van een nationaal onderzoekssysteem in preventie, rehabilitatie en controle van alcohol en drugsgebruik die relevante beleidsinformatie kan verzorgen over alcohol en drugsgebruik, alternatieven naar opsluiting/gevangenneming, toezicht en behandeling in het strafrecht- en gezondheidssysteem en de verhouding tussen de jeugd, alcohol- en drugsgebruik en jeugdcriminaliteit op Aruba.</p>	<p>7. Vernieuwing van het Nationale Crisispreventie en Managementsysteem</p> <p>7.1 Een vernieuwd nationaal ramppreventie- en crisismanagementsysteem die een nieuw model van systemisch crisismanagement (crisisbeheersing) hanteert vergeleken met de traditionele ramppreventie (rampenbestrijding).</p> <p>7.2 Effectief functioneren op leiderschaps-, bestuurders-, directieniveau dat beleid en planning op operationeel niveau integreert door een collaboratieve werkwijze.</p> <p>7.3 Kwaliteit diensten op operationeel niveau om crises te kunnen beantwoorden en tevens te voorkomen.</p>
	<p>1.3 Het opbouwen van project implementie capaciteiten en het monitoren van capacteiten op leiderschaps- en managementniveau. (<i>Project Implementatie voorbereiding</i>).</p> <p>1.4 Het versterken van capaciteiten van de</p>	<p>4. Nationale Drugsmisbruik Preventiecampagne</p> <p>4.1 De introductie van een effectief multi-jaar nationale alcohol- en drugspreventie openbaar educatie campagne gericht op de jeugd en ook een jonge volwassenen, gebaseerd op onderzoeksbevindingen, "best practices" en succesvolle modellen.</p>	
		<p>5. Resolutie van het "choller" (daklosen) fenomeen</p> <p>5.1 De ontwikkeling van een effectieve multi-sectorale benadering gebaseerd op "best practices" en succesvolle modellen, (met samenwerking tussen overheids- en niet-overheidsinstanties (NGO's), en</p>	

	<p>Prosecutor's Office (OM).</p> <p>1.5 Het versterken van capaciteiten van de Nationale Inlichtingendienst (VDA).</p> <p>1.6 Het versterken van capaciteiten van de Douane.</p> <p>1.7 Het versterken van capaciteiten van de Center voor Registratie van Ongewone Transacties (MOT).</p> <p>1.8 Het versterken van capaciteiten van de Civiele Rechtbank (Gerecht in 1^e aanleg).</p> <p>1.9 Het versterken van capaciteiten van het Departement van Interne Zaken (Landsrecherche)</p> <p>1.10 Het versterken van capaciteiten van de Correctional Institute (KIA). (<i>Dit project is in implementatie via het MJP</i>)</p>	<p>buurtgerichte organisaties) voor het oplossen van het "choller" fenomeen op een wijze dat praktisch, collaboratief en implementeerbaar is. Alternatieven nagaan van opsluiting/gevangenneming, toezicht en behandeling in het strafrecht- en gezondheidssysteem van deze groep.</p>	
	<p>2. Wettelijke Hervorming ter modernisering en effectiviteitsverhoging v.w.b. de handhaving van RHH</p> <p>2.1 Het versterken van capaciteiten van de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ)</p>	<p>6. Een structuur voor nationaal jeugdbeleidsdialoog door het stimuleren van samenwerking tussen de jeugdorganisaties, wets- en ordehandhaving, en overheidsprogramma's die te maken hebben met de jeugd en die de jeugd direct betrekken bij het mede creëren van jeugdbeleid om zodoende het risico van jeugdbetrokkenheid bij geweld en misdaad te verminderen.</p> <p>6.1 De ontwikkeling van een effectieve multi-sectorale benadering gebaseerd op "best practices" en succesvolle modellen, (met samenwerking tussen overheids- en niet-overheidsinstanties (NGO's), en buurtgerichte organisaties) voor het verbeteren van de samenwerking onder jeugdorganisaties en tussen overheidsprogramma's die met de jeugd te maken hebben, op een wijze dat praktisch, collaboratief en implementeerbaar is.</p>	

Implementatie Aantekeningen

“Execution is the greatest unaddressed business issue in the world today. Its absence is the single biggest obstacle to success and the cause of most of the disappointments that are mistakenly attributed to other causes.”

—Larry Bossidy and Ram Charan in *Execution - The Discipline of Getting Things Done*

“If you have an idea (vision), execute it; otherwise you’re a loser.”

—Donald Trump, Office Building Real Estate Mogul

“The best strategic plans in the world are not likely to be successful if they are not effectively communicated to those who must implement them: the employees.”

—Graziadio Business Report, 2003

- 5.5 De beste implementatiestructuren zijn zeer participatief met intense communicatie en focus op het uitvoeren van specifieke meetbare doelen met heldere deadlines. Een structuur dat ruimte schept voor maximale deelname van alle actoren vanaf de top van de organisatie tot aan de bodem creëert betrokkenheid binnen het systeem. Vervolgens zorgt een "top-down" benadering ervoor dat informatie verspreid kan worden. Zelfs in een participatief proces zal niet elke stakeholder kunnen worden betrokken in het planningsproces, maar communicatie kan wel naar iedereen gaan. Enkel en alleen wanneer mensen weten waar ze naar toe gaan, wat de voordelen zijn, wat zij moeten doen om daar te komen, en wat voor ondersteuning zij krijgen om dit te kunnen doen, staat een plan een kans van slagen om succesvol geïmplementeerd te worden. Om te bereiken dat elke actor in het RHH systeem zijn/haar steun verleend, moeten zij weten en begrijpen wat het Nationaal Veiligheidsplan (NVP) inhoud: wat de visie is, de richting, de doelen en de strategieën. Beter begrip helpt met het opbouwen van enthousiasme en commitment en leidt tot betere besluitvorming in het kader van de nationale veiligheidsvisie.
- 5.6 Het tot stand brengen van de visie en doelen vereist ook aanzienlijk management en coördinatie evenals financiële planning. Het is daarom van groot belang een executiesysteem en proces te institutionaliseren, bijvoorbeeld, in de vorm van een NVP Implementatie- en Monitoringscommissie verantwoordelijk voor het managen van de NVP. Om zorg te dragen dat projecten succesvol worden uitgevoerd, is het raadzaam dat alle directeuren (degene die uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor het succes van de projecten) en al diegene rechtstreeks verantwoordelijk voor het managen van de projecten een trainingsprogramma doorlopen gericht op het opbouwen van capaciteiten t.a.v. de discipline van projectexecutie, begroting en lange-termijn financiële planning. Een onderdeel van dit executiesysteem vereist ook training op het gebied van het monitoren van systemen, zoals een "balance scorecard" om te volgen hoe projectdoelen bereikt worden en wanneer aanpassingen noodzakelijk zijn. Deze voor-vereiste strategieën zullen helpen om een hoog resultaatsniveau van projectuitvoering te garanderen.
- 5.7 Verdere bespreking met relevante partijen is noodzakelijk om dit hoofdstuk te voltooien.

6. HOE WETEN WE DAT WE DAAR ZIJN AANGEKOMEN?

6.1 Individuele projecten worden afzonderlijk ingediend voor elk van de programmaresultaatgebieden. Vordering t.a.v. de nationale veiligheidsvisie zal worden gewaarborgd door het specificeren van gewenste resultaten per programmagebied en het monitoren van indicatoren van vooruitgang gedurende het implementatieproces. Figuur 5 op de volgende pagina's geeft een overzicht in tabelvorm van de gewenste resultaten en de indicatoren van programma's per programmaresultaatgebied. Deze informatie is gecompileerd d.m.v. een gezamenlijk dialoog met relevante overheidsdepartementen en andere stakeholders gehouden op 18 januari 2008, en vervolgens verfijnd door follow up feedback rondes. De intentie is om een projectcoördinator aan te stellen die verantwoordelijkheid zal zijn voor het managen, coördineren, ondersteuning verlenen, als liaison optreden waar nodig en in het algemeen monitoren van de executie van alle projecten in dit programma.

Begrotingsaantekingen

6.2 De begroting voor het financieren van dit plan is gebaseerd op de kostenramingen en projecties van de departementen in de RHH keten en die instanties die te maken hebben met de nationale veiligheids visie . De projecten zijn geëvalueerd en prioriteiten geïdentificeerd naar aanleiding van hun bijdrage tot het realiseren van de 3 prioriteitsfocusgebieden in dit Nationale Veiligheidsplan:

- Goede bestuurspraktijken
- Openbare Veiligheid en Kwaliteit van Buurt/Gemeenschapsleven
- Nationale Crisismanagement

6.3 Elf projecten binnen de instanties van de RHH keten zijn geïdentificeerd als passende binnen het focusgebied van goede bestuurspraktijken. Vijf verschillende projecten worden erkend als passende binnen het focusgebied van openbare veiligheid en kwaliteit van buurt/gemeenschapsleven. Drie aan elkaar gerelateerde projecten worden geïdentificeerd als behorende tot het focusgebied van nationale crisismanagement met het doel om het niveau van voorbereidheid voor onverwachte rampen op het eiland te verhogen.

6.4 Een totaal van 19 projecten zijn in deze begroting opgenomen (Zie Kostenraming NSP 2008-2012). Meer dan één derde deel (AWG 22 miljoen) van het budget van dit programma wordt aan capaciteitsontwikkeling van mensen ("human capital development") toegewijd. De focus in de meerderheid van de projecten geïdentificeerd in de RHH keten is gericht op het bevorderen van de samenwerkingsverbanden tussen departementen en op het versterken van de institutionele capaciteiten van elk departement. Het proces van het ontwikkelen van capaciteiten zal worden opgestart met korte-termijn trainingen in projectexecutie en monitoring, op leiderschaps- en managementniveau. (Project Implementatie Voorbereiding).

6.5 De meeste projectramingen, in het bijzonder voor de projecten met focus op het bereiken van openbare veiligheid en kwaliteit van buurt/gemeenschapsleven zijn nog steeds een ruwe schatting. Verder dialoog met de relevante stakeholders zal noodzakelijk zijn om het juiste bereik ("scope") en kosten van de projecten vast te stellen.

- 6.6 De renteopbrengsten van de FDA als resultaat van de belegging van deze middelen zullen gebruikt worden om in de eerste plaats, de bijkomende kosten van het Verbeterplan KPA en die van de Vreemdelingenketen, zoals overeengekomen tussen de landen te financieren.
- 6.7 Het onvoorziene post zal gebruikt worden om de beheerskosten van de FDA/AIB te financieren, evenals de kosten voor de stage en uitzendingsprogrammas, de programmacoördinator. Het restant bedrag zal voor andere projecten beschikbaar komen. De kosten van het stage- en uitzendprogramma en de programma-coördinator worden op een jaarlijks bedrag van AWG 200.000, - geraamd. Voor de voorbereidingskosten wordt een bedrag van rond de AWG 100.000, - geraamd.

Kostenraming NSP 2008-2012						
	Totaal	2008	2009	2010	2011	2012

Figuur 5. Gewenste Resultaten en Vorderingindicatoren

Programmaresultaat 1: Meer Intensieve Samenwerking tussen Departementen gerelateerd aan de RHH en het Versterken van Organisatiecapaciteiten		
Nationale Veiligheids Projecten	Gewenste Resultaten	Vorderings-indicatoren
1.1 Verbeteringen van het Nationale Politie Korps (KPA).	Verbetering van kwaliteit, effectiviteit en coördinatie van: <ul style="list-style-type: none"> • management (bedrijfsvoering); • politiediensten (handhaving); en • politieonderzoek (opsporing). 	Refereer naar KPA Verbeteringsplan.
1.2 Verbetering van de Immigratiedienst (Vreemdelingen keten)	Versterkte en geoptimaliseerde samenwerkingsverbanden tussen de 13 overheidsdepartementen die gerelateerd zijn met de immigratiedienst, als gevolg van duidelijk gedefinieerde taken en capaciteiten en focus op relevante activiteiten.	Refereer naar Vreemdelingen Keten Verbeteringsplan.
1.3 Het opbouwen van project implementie capaciteiten en het monitoren van capaciteiten op leiderschaps- en managementniveau. (<i>Project Implementatie voorbereiding</i>).	Projecten worden uitgevoerd op of nabij schema en projectmanagers hebben executiediscipline, tools, know-how, en informatie om de verantwoordelijkheid van succesvol managen, uitvoeren (“executing”) en monitoren van het project, met als gevolg een hoog niveau van garantie dat de toegewezen financiering op effectieve wijze wordt benut binnen de toegewezen tijd.	<p>Alvorens alle projectgoedkeuringen beschikbaar zijn,</p> <ul style="list-style-type: none"> • worden individuen genomineerd en worden namen bij DEZHI ingediend als potentiële kandidaten voor projectmanagement en overzicht. • Deze individuen krijgen een professioneel capaciteitsontwikkelingsprogramma gefocused op executie discipline, monitoren van systemen, budgetering en financiële planning. <p>Tijdens de project implementatie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projectmanagers krijgen tenminste 1 professionele ondersteuningsprogramma die hun opleiden in en informeren over de vereiste regels en voorschriften (b.v., comptabiliteits verordening, enz.) die wettelijk van toepassing zijn bij het implementeren van de projecten. • Projecten worden uitgevoerd op of nabij schema en er worden regelmatig voortgangsmonitoringsrapportages ingediend bij de RHH programmacoördinator .

Programmaresultaat 1:

Meer Intensieve Samenwerking tussen Departementen gerelateerd aan de RHH en het Versterken van Organisatiecapaciteiten

Nationale Veiligheids Projecten	Gewenste Resultaten	Vorderings-indicatoren
1.4 Het versterken van capaciteiten van de Openbare Ministerie).	<p>De kwaliteit en bekwaamheden van het professionele staf is verbeterd en terug te zien in de resultaten van de organisatie.</p> <p>De ICT werkzaamheden, technologie en hulpbronnen zijn up-to-date en vormen een essentieel en effectief tool voor het managen van de “case flow” en voor het management van informatie.</p>	<p>Voor het einde van 2012,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft alle professionele staf minstens 1 deskundigheidsbevorderingsprogram ontvangen gedurende de loop van het implementatietraject, met focus op het verbreden van kennis, bekwaamheden, vaardigheden, informatie en specifieke know-how binnen hun gebied. • De uitvoeringssnelheid en het nauwkeurig rapporteren van cases is zichtbaar toegenomen en is up-to-date met een afname in vertraging bij het brengen van cases naar de rechtbank.
1.5 Het versterken van capaciteiten van de Nationale Inlichtingendienst (VDA).	De kwaliteit en bekwaamheden van het VDA personeel is verbeterd door doorlopende deskundigheidsbevorderingstrajecten en is terug te zien in verbeterde kwaliteit en hoeveelheid van inlichtingenproducten en diensten gebaseerd op een efficiënte en professionele werkorganisatie.	Voor het einde van 2012, is de VDA in staat om het aantal en de kwaliteit te vergroten van inlichtingservices en producten die tijdige inlichtingen, analyses en advies aan leiderschap verschaffen zodat er verantwoorde beslissingen gemaakt kunnen worden die ten goede komen van de welvarendheid van de natie.
1.6 Het versterken van capaciteiten van de Douane.	<p>De kwaliteit van leiderschap en management is verbeterd en is terug te zien in de verhoogde bekwaamheden en betrouwbaarheid van hun management, besluiten en acties.</p> <p>De kwaliteit en bekwaamheden van de douane staf is verhoogd en dit is terug te zien in hun capaciteit om risico analyse te verrichten, te focussen op preventie, tijdige en klantvriendelijke diensten te geven, en de capaciteit om illegale goederen op meer efficiënte en effectieve wijze in beslag weten te nemen. W.o de aanschaf van een “container scan” (na een feasibility study).</p>	<p>Voor het einde van 2012,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft alle douane leiderschap en management deskundigheidbevorderingsprogramma’s doorlopen., jaarplanning en budgetering, risico analyse en control – allen specifiek gericht op hun werkgebied. • Heeft alle douane leiderschap en management minstens 1 doorlopende deskundigheidbevorderingsprogramma ontvangen met focus op het vergroten van professionele bekwaamheden, effectieve risico controle, klantenservice, teamwork, werklust management, enz. • Een kosten-batenanalyse welke is ingediend als ondersteunend beweegreden voor aanschaf is goedgekeurd.
1.7 Het versterken van capaciteiten van Meldpunt Ongebruikelijke Transacties	De kwaliteit en professionele capaciteiten en bekwaamheden van het MOT professionele staf is verbeterd en dit is terug te zien in hun capaciteit om betere strategische analyses, en in	<p>Voor het einde van 2012,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft alle MOT professionele staf deskundigheidbevorderingsprogramma’s ontvangen met focus

Programmaresultaat 1:

Meer Intensieve Samenwerking tussen Departementen gerelateerd aan de RHH en het Versterken van Organisatiecapaciteiten

Nationale Veiligheids Projecten	Gewenste Resultaten	Vorderings-indicatoren
(MOT).	<p>het algemeen producten en diensten te verschaffen (i.e. het doorgeven van informatie aan de juiste bestemming [doormelden]).</p> <p>Controle en toezicht m.b.t. het signaleren en nasporen van ongewone transacties toont verbetering.</p> <p>De MOT hanteert een proactieve benadering bij het bestrijden van twijfelachtige of ongewone transacties.</p>	<p>op het vergroten van professionele bekwaamheden, strategische analyse en meer effectieve procesmanagement.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het managementinformatiesysteem / business intelligence software is geïmplementeerd voor effectieve en efficiënte rapportage van incidenten (meldingen) en onderzoeken in overeenstemming met de regels en reglementen (meldplicht). • Er is een proces in werking voor het effectief monitoren van de financiële/niet-financiële structuur in overeenstemming met de integriteitsregels en reglementen.
1.8 Versterken van het Gerecht in 1e aanleg.	<p>De kwaliteit en professionele capaciteiten en bekwaamheden van het gerechtelijke en niet-gerechtelijk personeel zijn verbeterd. Dit is terug te zien in de verbeterde kwaliteit van de vonnissen en veroordelingen, en de verkorting in tijd van wettelijke procedurele verwerking en administratie.</p> <p>De kwaliteit van diensten naar het publiek toe en de professionele kwaliteit van het personeel is grotendeels het resultaat van heldere werkprocessen en verantwoordelijkheden die duidelijk worden gecommuniceerd, gemonitord en geëvalueerd op regelmatige basis.</p> <p>De lijnen van communicatie, zowel verticaal als horizontaal, werken optimaal waardoor noodzakelijke informatie op het moment dat het nodig is wordt verschaft aan alle relevante partijen.</p> <p>Professionals in deze branche zijn gehuisvestigd in een fysiek gedegen en veilige omgeving die voldoet aan de behoeften en uitdagingen van onze moderne tijd, v.w.b. technologie, veiligheid, nationaal kaliber van het Gerechtelijk systeem en diensten.</p>	<p>Voor het einde van 2012,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle gerechtelijk personeel deskundigheidbevorderings-programma's hebben doorlopen met focus op upgrading en opheldering van beroepsspecifieke bekwaamheidsvereisten en vaardigheden om betere kwaliteit gerechtelijke diensten te verschaffen. • Een formeel proces voor het uitwisselen van informatie tussen partners in de RHH keten is ingesteld. • Een structuur is ingebouwd en werkzaam die partners in de keten de ruimte geeft om meer effectief samen te werken in beleidsontwikkeling en uitvoering en tevens een cultuur stimuleert van met elkaar delen van gegevens en informatie. • Financiering is goedgekeurd en toegekend voor het verkrijgen van een nieuw nationaal gerechtsgebouw.
1.9 Het versterken van capaciteiten de	De kwaliteit en bekwaamheden van het personeel van het Departement van Interne Zaken is verbeterd door doorlopende	Voor het einde van 2012, is het Departement van Interne Zaken in staat om het aantal en kwaliteit van interne onderzoeksservices en

Programmaresultaat 1:

Meer Intensieve Samenwerking tussen Departementen gerelateerd aan de RHH en het Versterken van Organisatiecapaciteiten

Nationale Veiligheids Projecten	Gewenste Resultaten	Vorderings-indicatoren
Landsrecherche.	upgrading en vaardigheidstrainingen in professionele software pakketten en het is terug te zien in verbeterde kwaliteit en hoeveelheid van interne onderzoeken en resultaten.	producten te verhogen.
1.10 Het versterken van capaciteiten van de Korrectie Instituut Aruba (KIA). <i>(Dit project is in implementatie via het MJP)</i>	<p>De filosofische oriëntatie, kwaliteit en professionele capaciteit en bekwaamheden van het KIA personeel (leiderschap en management, beheerderpersoneel en administratie) zijn verbeterd en het is duidelijk terug te zien in hun acties, beslissingen en relaties die gebaseerd zijn op een instelling welke een gevangene ziet als een mens die rehabilitatie en her-socializatie vereist en niet alleen maar straf.</p> <p>Toegenomen samenwerking en het onderling delen van klantinformatie en klantontwikkeling tussen KIA en andere rechtstreeks verwante instellingen in de RHH keten (b.v., Stichting Reclassering, OM, KPA, Buro Slachtoffer Hulp, Coördinatie Buro Drugsbestrijding, enz.).</p> <p>Een op gegevens gebaseerd ("data-based") voorstel voor een rehabilitatie/ her-socializatie centrum voor criminele drugsverslaafden (Strafrechtelijke Opvang voor verslaafden) gebaseerd op de behoeften, vereisten en voorwaarden van de plaatselijke context.</p>	<p>Voor het einde van 2012:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle KIA professionele en niet-professionele staf hebben een deskundigheidbevorderingsprogramma doorlopen met focus op (1) "behavior correctional" filosofie gelinked aan internationale akkoorden en wetten aangaande gevangenschap van criminelen; (2) management en toezicht know-how en techniek; en (3) veiligheid en zelfverdediging. • Een functioneel gezamenlijk structuur is ingebouwd en werkzaam waarbinnen alle relevante schakels van de RHH keten informatie met elkaar delen aangaande de gemeenschappelijke klant. Dit om een doorlopende lijn te garanderen v.w.b. de behandeling van de klant zodat deze niet van het kastje naar de muur wordt gestuurd. • Onderzoek laten doen naar de haalbaarheid en de huidige faciliterende voorwaarden van een gecontextualiseerde SOV. <p>Voor het einde van 2012:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft alle KIA professionele personeel doorlopende professionele deskundigheidbevorderingsprogramma's ontvangen gebaseerd op een 2008 beoordeling van de professionele en organisatorische behoeften die zijn vereist om optimaal en effectief te functioneren.

Programmaresultaat 2: Wettelijke Hervorming ter modernisering en effectiviteitsverhoging v.w.b. de handhaving van RHH

Nationale Veiligheids Projecten	Gewenste Resultaten	Vorderings-indicatoren
2.1 Het versterken van capaciteiten van de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ)	<p>De kennis en capaciteit van de staf in de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ) wordt geüpgrade op een doorlopende basis er effectieve prioriteiten worden gesteld v.w.b. het werkvolume.</p> <p>Updates, modernisering en aanpassingen vinden plaats op verouderde regels, voorschriften en wetten.</p> <p>Het maken van vereiste nieuwe wetten, regels en voorschriften.</p> <p>Er vinden minder rechtzaken plaats tegen de overheid.</p>	<p>Er zijn gespecialiseerde deskundigheidbevorderingsprogramma's met focus op het upgraden van kennis en wettelijke procedures voor DWJZ staf voor het einde van 2012.</p> <p>Bij het einde van 2012, zijn er minstens 3 verouderde regels, voorschriften en wetten gereviseerd en ingediend bij relevante afdelingshoofden voor feedback en opmerkingen.</p> <p>Bij het einde van 2012, zijn er minstens 3 nieuwe wetten gepubliceerd.</p> <p>De kwaliteit van wettelijke producten en diensten is aan het verbeteren. Dit is zichtbaar in de vermindering van het aantal rechtzaken tegen de overheid.</p>

Program Result 3: Op Gegevens Gebaseerde (data-based) Besluitvorming op Alcohol- en Drugsmisbruikpreventie, Behandeling en Alternatieven voor Opsluiting/gevangenneming

Nationale Veiligheids Projecten	Gewenste Resultaten	Vorderings-indicatoren
3.1 De creatie van een nationaal registratie- en onderzoekssysteem naar de preventie, rehabilitatie en controle van alcohol en drugsgebruik die relevante beleidsinformatie kan verzorgen over alcohol en drugsgebruik, alternatieven naar opsluiting/gevangenneming, toezicht en behandeling in het strafrecht- en gezondheidssysteem en de verhouding tussen alcohol- en drugsgebruik en jeugdcriminaliteit en het socio-economisch effect op de gemeenschap.	<p>De creatie van een nationaal registratie- en onderzoekssysteem naar de preventie, rehabilitatie en controle van alcohol en drugsgebruik die relevante beleidsinformatie kan verzorgen over alcohol en drugsgebruik, alternatieven naar opsluiting /gevangenneming, toezicht en behandeling in het strafrecht- en gezondheidssysteem, en tevens de kostenimplicaties.</p> <p>De creatie van een gedeelde databank voor relevante stakeholders over onderzoeksresultaten van de verhouding tussen de jeugd, alcohol- en drugsgebruik en jeugdcriminaliteit op Aruba (<i>dit is een aanpassing van het prioriteitsgebied geïdentificeerd in het 2005-2007 RHH program</i>).</p>	<p>Bij het einde van 2012:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er worden relevante, geschikte en goede kwaliteitsvoorstellen ingediend voor financiering v.w.b. onderzoek in alcohol en drugsgebruik, alternatieven naar opsluiting/gevangenneming, toezicht en behandeling in het criminele strafrechtssysteem, en de verhouding tussen alcohol en drugsgebruik en jeugdcriminaliteit. <p>Voor het einde van 2009:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gekwalificeerde voorstellen ontvangen financiering en beginnen met onderzoek. <p>Voor het einde van 2012:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoeksproducten en beleidsaanbevelingen voor programma's en beleid zijn verkrijgbaar.

Programmaresultaat 4: Nationale Drugsmisbruik Preventiecampagne

Nationale Veiligheids Projecten	Gewenste Resultaten	Vorderings-indicatoren
<p>4.1 De introductie van een effectief multi-jaar nationale alcohol- en drugspreventie openbaar educatie campagne gericht op de jeugd en ook een jonge volwassenen, gebaseerd op onderzoeksbevindingen, "best practices" en succesvolle modellen.</p>	<p>Er is een gecoördineerd multi-jaar campagne in werking op alcohol- en drugspreventie dat (1) gebaseerd is op bewijs en "best practices"; (2) in samenwerking is met scholen, jeugdorganisaties, en privé sector stage programma's; (3) gebruik maakt van multi-media als een communicatiemiddel; en (4) jeugd en gerehabiliteerde overtreeders direct betreft bij het ontwerp van programma's en berichten.</p>	<p>Bij het einde van 2009:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is een nationaal dialoog over alcohol- en drugsbeleid belast met de verantwoordelijkheid voor het coördineren met het nationaal onderzoekssysteem in programmaresultaat #3 om zodoende een voorstel te maken voor een multi-jaar campagne voor preventie van alcohol- en drugsgebruik. <p>Bij het einde van 2010:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De producten en resultaten van de 2008 planning zijn duidelijk zichtbaar in de openbare media voor publieke consumptie. <p>Bij het einde van 2012:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alcohol- en drugsgebruik zoals gemeten door de indicatoren ontwikkelt via het verrichte onderzoek onder programmaresultaat #3 toont verbetering aan.

Programmaresultaat 5: Resolutie van het "choller" (daklosen) fenomeen

Nationale Veiligheids Projecten	Gewenste Resultaten	Vorderings-indicatoren
<p>De ontwikkeling van een effectieve multi-sectorale aanpak gebaseerd op "best practices" en succesvolle modellen, (met samenwerking tussen overheids- en niet-overheidsinstanties (NGO's), en buurtgerichte organisaties) voor het oplossen van het "choller" fenomeen op een wijze dat praktisch, collaboratief en implementeerbaar is.</p>	<p>Effectieve, uitvoerbare en realistische oplossingen voor het "choller" (daklosen) fenomeen worden gecreëerd die zeer praktisch en uitvoerbaar zijn tengevolge van een ruim netwerk van samenwerking in de samenleving in een grootschalig proces van participatief brainstormen en oplossingsgericht denken, dat tevens bijdraagt aan het opbouwen van capaciteiten in creatief probleemoplossend en oplossingsgericht denken.</p>	<p>Voor het einde van 2009:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoerbare voorstellen worden ingediend voor collaboratieve grootschalige processen die gebruik maken van de kennis en creativiteit in de samenleving om zich gezamenlijk te richten op het "choller" fenomeen. • Gekwalificeerde voorstellen krijgen financiering toegewezen om het proces van het creëren van gemeenschapsoplossingen te beginnen. • Oplossingen worden gepresenteerd voor implementatie. <p>Voor het einde van 2010:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een monitoring systeem is in werking dat alle relevante stakeholders betreft bij het monitoren van voortgang in de implementatie van oplossingen. <p>Bij het einde van 2012:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indicatoren die geïdentificeerd zijn door onderzoek in programmaresultaat #3 wijzen op een significante reductie in de huidige groeiende trend van drugsverslaving en dakloosheid.

Programma resultaat 6: Een structuur voor nationaal jeugdbeleidsdialoog door het stimuleren van samenwerking tussen de jeugdorganisaties, wets- en ordehandhaving, en overheidsprogramma's die te maken hebben met de jeugd en die de jeugd direct betrekken bij het mede creëren van jeugd beleid om zodoende het risico van jeugdbetrokkenheid bij geweld en misdaad te verminderen.

Nationale Veiligheids Projecten	Gewenste Resultaten	Vorderings-indicatoren
<p>Het verbeteren van de samenwerking tussen jeugdorganisaties, scholen, privé sector stages en tussen overheidsprogramma's die met de jeugd te maken hebben, gebaseerd op "best practices", succesvolle modellen en een multi-sectorale benadering (met samenwerking tussen overheids- en niet-overheidsinstanties (NGO's), en buurtgerichte organisaties) op een wijze dat praktisch, collaboratief en implementeerbaar is.</p>	<p>De inrichting van een Nationaal platform voor jeugd beleidsdialoog en ontwikkeling bestaande uit overheid, NGO, buurt/gemeenschaps- en jeugdpartners die regelmatig dialoog houden over beleidskwesties, beleidsontwikkeling, implementatie en evaluatie.</p> <p>Overheid en NGO'S hebben een wederzijds gedragen en geaccepteerd jeugdbeleidsplan dat zich focused op het creëren van de noodzakelijke en vereiste voorwaarden voor een "Aruba fit for children" volgens de richtlijnen van "A World fit for children" (UN General Assembly Resolution, A/RES/S-27/2, 11 Oct, 2002).</p> <p>Overheid, NGO'S en de privé-sector adopteren als partners een gecoördineerde en geïntegreerde aanpak voor het ontwikkelen van de fysieke, psychologische, geestelijke, sociale, emotionele en culturele ontwikkeling van kinderen.</p>	<p>Voor het einde van 2010,</p> <ul style="list-style-type: none"> • nationale evidence-based onderzoeksinitiatieven (<i>in overeenstemming met het UN World Report 'Violence Against Children', A/61/299</i>) zijn begonnen met het onderzoeken van de behoeften, issues, en uitdagingen van Aruba's jeugd. • initiatieven zijn gestart voor het creëren van longitudinaal onderzoek in de vroege risicofactoren van jeugd problematisch (disfunctioneel) gedrag. • een formeel dialoogproces is gestart tussen relevante overheidsinstantie en NGO'S voor de educatie en het plannen van de introductie van een "life-skills" programma (levensvaardigheden) voor kinderen in de school met focus op het opbouwen van hun zelf-vertrouwen en persoonlijke veiligheid. • een formeel dialoogproces is gestart tussen relevante overheidsinstantie en NGO'S voor de educatie en het plannen van de introductie van ondersteunende programma's voor de familie. • een formeel dialoogproces is gestart tussen relevante overheidsinstantie, NGO's, en jeugdbuurtgroepen voor het organiseren van actieve en veilige participatie van kinderen en de jeugd in nationaal jeugdbeleidsdialoog over issue en uitdagingen waarmee de jeugd te maken heeft (inclusief speciale kinderen, degenen in instituten, degenen die reeds in contact zijn getreden met de politie en het gerechtelijke systeem en degenen die onwettig zijn.) <p>Voor het einde van 2010, worden voorstellen gepresenteerd voor evidence-based programma's met focus op preventie en interventie, inclusief klant-volg-systeem voor problematische (disfunctioneel) jeugd.</p>

Programmaresultaat 7: Vernieuwing van het Nationale Crisispreventie en Managementsysteem

Nationale Veiligheids Projecten	Gewenste Resultaten	Vorderings-indicatoren
7.1 Een vernieuwd nationaal ramppreventie- en crisismanagementsysteem die een nieuw model van systemisch crisismanagement (crisisbeheersing) hanteert vergeleken met de traditionele ramppreventie (rampenbestrijding).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wetgeving die de middelen en de gereedschappen verschaft om een effectief crisismanagementsysteem uit te voeren. 2. Een competent geïntegreerd systeem dat de algemene veiligheid verzekert van: leven en gezondheid van de gemeenschap, omgeving en economie. 3. Een nationaal crisisactieplan met een praktische en concrete focus is in werking. Het is ontstaan door samenwerking tussen individuen en organisaties op beleids- en planningniveaus in coördinatie en samenwerking met individuen en organisaties op direct operationeel dienstverlenendniveau. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De noodzakelijke organisatorische structuur is in plaats, ondersteund door geschikte wetgeving. 2. a. Een geïntegreerd functioneel dynamisch crisismanagement- en rampenplan is in plaats. b. De relevante departementen en organisaties zijn bekend met de plannen en worden derhalve getraind. 3. a. De gemeenschap is bewust gemaakt van de mogelijke gevaren en hun respectievelijke verantwoordelijkheden daarbij. b. Een geschikt gemeenschapsalarmsysteem is in plaats. 4. a. Een participatief planningsproces wordt ontwikkeld om een Nationaal Crisismanagement Actieplan te creëren voor het einde van 2010. b. Een nationaal symposium wordt georganiseerd voor het einde van 2010 om bewustzijn te creëren van de noodzaak van nationale crisismanagement en herstel welke alle stakeholders en partners in het systeem betreft.
7.2 Een effectief functionerend leiderschaps/bestuurders/directie niveau dat beleid en planning op operationeel niveau integreert door een collaboratieve werkwijze.	<ol style="list-style-type: none"> 1. De overheid vanaf het ministerieel niveau naar beneden toe is bekend met het crisismanagement systeem en is tevens bewust van hun toegedeelde taak in een crisis situatie. 2. Een optimale coöperatie tussen de verschillende departementen en organisaties. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elk en ieder hoofdpersoon is goed-bedreven met het nationale plan en is zich bewust van —en is getraind in— hun respectievelijke taak. 2. Een platform is in plaats met deelnemers van alle relevante departementen en organisaties, die de samenwerking en coördinatie coördineren. 3. Een Nationaal Coördinatie Centrum is in plaats en geschikt uitgerust.
7.3 Top kwaliteit diensten op operationeel niveau om crises te kunnen beantwoorden en tevens te voorkomen.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Goed geschoold en getraind en voldoende reddingspersoneel 2. Goed en geschikt uitgeruste reddingseenheden. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een verplicht trainingsschema voor alle personeel is in plaats en is wettelijk ondersteund. 2. Reddingseenheden hebben voldoende en geschikt materiaal. 3. Een budget is in plaats die het onderhoud van apparatuur en constante training van personeel verzekert.

BIBLIOGRAFIE EN ANDERE HULPBRONNEN

Articles from Websites

- Bhatta, Gambhir and Gonzalez III, Joaquin L. (1999, December). *On governing and milking cows: Replicating good governance practices from east asia*. *Asian Journal of Public Administration*, 20, 2, 123-150.
- Blickman, Tom. (2005, June 17). *Alternative regionalisms: G8 and security*. Transnational Institute: TNI Website.
- Hawkins, David J., et al. (2000, April). *Predictors of youth violence*. Juvenile Justice Bulletin. Washington, DC: U.S. Dept. of Justice, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention.
- Henk, Dan. (2001). *Security – A new African paradigm*. Occasional Paper No. 1. Harare, Zimbabwe: The University of Zimbabwe Defence Studies.
- Kleemans, E.R., et al. (2006). *Lessen uit (evaluatie) onderzoek naar rechtshandhaving*. Fact sheet 2006-24. Wetenschappelijk Onderzoek-en Documentatiecentrum.
- Sperling, James and Kirchner, Emil. (1995). *The changing definition of security*. Paper delivered at the ECSA Conference, May 11-14. Charleston, South Carolina.
- UN Commission on Human Security Report Outline. (). *Outline of the report of the commission on human security*.
- United Nations. (2004, December 2). *High level panel on threats, challenges and changes*. A UN Report. N.Y., N.Y.: United Nations.
- United Nations. (2002, March). *Manual for the development of a system of criminal justice statistics. Unedited Draft Copy*. N.Y., N.Y.: United Nations Statistics Division.

Books, Theses, and Dissertations

- Cabenda, Maurice. (2007, April 5). *War on terrorism or war on civilians*. Final thesis. Oranjestad, Aruba: University of Aruba.
- Croes, Haime. (2007). *The impact of tourism on the economy and population of small islands: The case of Aruba*. A doctoral dissertation. Utrecht, Netherlands: Utrecht University.

Government Powerpoint Presentations

- Croes, Regine. (2007, Oct. 25). *Meertaligheid in het onderwijs: Beter leren door beter begrijpen. Presentatie Arubaanse Parlement en Nederlandse 2de Kamerleden*. Oranjestad, Aruba: Department of Education.

Government Plans and Reports

- AOSIS. (2004, January). *Inter-Regional Preparatory Meeting of Small Island Developing States for the International Meeting to Review Implementation of the Programme of Action on the Sustainable Development of Small Island Developing States Strategy for the Further Implementation of the BPOA*. Bahamas: Nassau.
- Chiew, Juliet. (2007, August). *The learner, our focus: A strategic national education plan 2007-2017*. Oranjestad, Aruba: Ministry of Education.

Criminaliteitsbeheersing: Investeren in een zichtbare overheid. (.....).

Department of Economic Affairs, Commerce & Industry. (2007). *Aruba economic outlook 2008*. Oranjestad, Aruba: The Government of Aruba.

FCCA. (2003, Sept.). *Verbetering leefbaarheid FCCA-woonwijken 2003-2006*. Werknota. Oranjestad, Aruba: Stichting Fundacion Cas pa Comunidad Arubano.

Hoe een geïntegreerde informatievoorziening kan bijdragen tot een effectievere en efficiëntere vreemdelingenketen.

Korps Politie Aruba. (2007, July). *Verbeterplan Korps Politie Aruba: Bouwen op de werkelijkheid*. Oranjestad: Aruba.

Memorandum of understanding inzake de versterkte samenwerking van Aruba en Nederland ter verbetering van het functioneren van de vreemdelingenketen Aruba. (2007, Juli 10). Den Haag, Nederland.

Ministerie van Justitie en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (2002, October). *Naar een veiliger samenleving*. The Hague: Netherlands.

Nota: Hoe een geïntegreerde informatievoorziening kan bijdragen tot een effectievere en efficiëntere vreemdelingenketen. (.....).

Openbaar Ministerie Aruba. (2007, October). *Criminaliteitsbeeldanalyse Aruba 2007: Te aki y no mas leu*. Oranjestad, Aruba: Openbaar Ministerie Aruba

Plan veiligheid Nederlandse Antillen. (2005, December 8).

Protocol van samenwerking ter verbetering van het functioneren van het Korps Politie Aruba. (2006, September 20). Den Haag, Ned.

Samenwerkingsprogramma rechtshandhaving (RHH) Aruba 2005-2007. (2004, December).

Website Reports

www.paho.org/HIA/archivosvol2/paisesing/Aruba%20English.pdf

[World Population Prospects: The 2006 Revision Population Database](#)

<http://www.brandweer.nl/cms/show/id=497958> Disaster Control and Crisis Management in the Netherlands.

Appendix 1: Predictors of Youth Violence**Individual Factors**

- ∴ Hyperactivity, concentration problems, restlessness, and risk taking: *these behaviors in boys at age 10, 14, or 16 seem to correlate with later violence.*
- ∴ Aggressiveness: *aggressive behavior 6-13 seems to be a strong predictor of later violence among males.*
- ∴ Early initiation of violent behavior: *is associated with more serious and chronic violence in adult years.*
- ∴ Involvement in other forms of anti-social behavior: *including stealing, destruction of property, drug selling at ages 14 and 16 is associated with greater risk of violence among males.*
- ∴ Beliefs and attitudes favorable to deviant or antisocial behavior: *dishonesty, rule-breaking, cheating, hostility to police for example increases risk of violence among males.*

Family Factors

- ∴ Parental criminality: *men ages 14-23 with criminal fathers more at risk of violent criminal acts.*
- ∴ Child maltreatment: *children who have been physically abused or neglected more at risk of committing violent crime later in life.*
- ∴ Poor family management practices: *poor parental supervision and aggressive, harsh and punitive discipline at 14 predict later delinquency and substance abuse.*
- ∴ Low levels of parental involvement: *may increase children's future risk for violence.*
- ∴ Poor family bonding and family conflict: *exposure to high levels of marital and family conflict may increase risk of later violence.*
- ∴ Parental attitudes favorable to substance use and violence: *parent abuse of alcohol predicts use of alcohol and drugs by youth.*
- ∴ Parent-child separation: *parent-child separation before age 10 found to predict violence.*

School Factors

- ∴ Truancy and dropping out of school: *high truancy rates of 12-14 are likely to predict violence later.*
- ∴ Low bonding to school: *low commitment to schooling, low educational aspirations at ages 14 and 16 predicts risk for involvement in violence.*
- ∴ Academic failure: *poor academic achievement at 10, 14, and 16 predicts later delinquency.*

Peer-related Factors

- ∴ Delinquent siblings: *having delinquent siblings by age 10 is predictive of later convictions for violence.*
- ∴ Delinquent peers: *at the ages of 10, 14, 16 have a greater influence on later violence during an individual's adolescence.*
- ∴ Gang membership: *at the age of 14 and 16 contributes more to delinquency than does having delinquent peers.*

Community and Neighborhood Factors

- ∴ Poverty: *contributes to a greater likelihood of involvement in crime and violence.*
- ∴ Community disorganization: *presence of crime, drug-selling, gangs, and poor housing is predictive of violence.*
- ∴ Availability of drugs and firearms: *predicts greater variety in violent behaviors at age 18.*
- ∴ Neighborhood adults involved in crime: *children age 14 and 16 who know many adult criminals are more likely to engage in violent behavior by age 18.*
- ∴ Exposure to violence and racial prejudice: *increases a child's risk for involvement in violent behavior later in life.*

Source: Hawkins, David J., et al. (2000, April). *Predictors of youth violence*. Juvenile Justice Bulletin. Washington, DC: U.S. Dept. of Justice, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention.

Appendix 2: Top Challenges listed by Plataforma Professional Teams in 6 Districts (Aruba Department of Social Affairs)

<p>* Shift from family/community values to individualist/materialistic values</p> <ul style="list-style-type: none"> • mercado ta bai contra di norma y balornan • norma y balornan y structura y regla (<i>ta falta den famia y educacion</i>), falta balor y normanan, decadencia di norma y balornan • spiritualmente pover, perde importancia den Dios, falta di spiritualidad/balornan moral y spiritual • falta di role-model • materialismo • libertinahe • balor propio • responsabilidad ta cai bou un persona (“wij” naar “ik” cultuur) 	<p>* Disfunctional Relationships</p> <ul style="list-style-type: none"> • problema relacional/psico-social/emocional • falta di atencion/afecto, falta amor, respet, cariño • falta di bon comunicacion, problema di comunicacion (norma y balor, spiritualidad), mal forma di comunica/vocabulario no apto • falta di rasonamento/no ta busca e berdad • gebrekkige communicatie binnen de familie • problema relacional/famia disfuncional, relacional: pareha y mayor – yiu, relatieproblemen • violencia domestico, abuso domestico (verbal, fisico, emocional) 	<p>Poor Parenting Knowledge and Skills</p> <ul style="list-style-type: none"> • no ta cla pa bira mayor • opvoeding, estabilidad na cas • mayornan cu no por anda cu nan yiunan • falta conocimiento pa guia (<i>yiunan???</i>), falta educacion, • falta di structura y disciplina den famia, no ta mantene regla (cas) • mayornan no por handle nan yiunan, no tin regla, no tin structuran/ta laga nan yiunan so na cas • “quality time” den famia, no ta pasa tempo como famia • falta di interes di mayor(nan) pa actividad di school
<p>*General Negligence of the elderly</p> <ul style="list-style-type: none"> ~ cuida di anciano ~ maluso di pensioen (<i>di grandinan dor di nan famia???</i>) ~ maltrato di miembro di famia, anciano <p>of children and youth</p> <ul style="list-style-type: none"> ~ drop-outs ~ hobennan cu comportacion problematico ~ automutilacion tin tendencia di sigi crece ~ vandalismo (ladronisia) bou hoben ~ gangvorming bou hoben ~ maltrato di mucha ~ jeugdproblematiek (door verwaarlozing, gangs, jeugdzwangerschap, jongeren laat op straat) ~ sleutelkinderen ~ sugar mommy/daddy ~ abuso sexual 	<p>Weak Family Support Structure</p> <ul style="list-style-type: none"> • divorcio • mayor soltero, (clase abou, mester traha, yui ta keda so, no tin principio, norma, balor, consecuencia rondhangende jeugd cu ta rebeldia) • hopi mama soltero • hopi yiu, diferente tata • embaraso hubenil • mayor hoben • nutricion/mainta desayuna • ambos mayor ta traha, problema di opvang • opvang na cas, mucha ta wak pa mucha, demasiado responsabilidad na menornan 	<p>* Addiction problems</p> <ul style="list-style-type: none"> • drug addiction • alcoholismo en general • wega di placa, gokken <p>*Financial problems/Poverty</p> <ul style="list-style-type: none"> • werkeloosheid • pobresa (famia grandi pa mantene, cuminda, awa, etc. • mayornan tin mas cu un trabou • no por handle cu placa y tin hopi debe • problema financiero/probresa/budgettering/maheno financiero • housing: falta di vivienda/vivienda den mal estado, susedad • foreclosure: cas ta bai findishi <p>Criminality</p> <ul style="list-style-type: none"> • vandalismo • ladronicia • vandalismo (ladronisia) bou hoben • gangvorming bou hoben

Source: Brainstorm Results Reunion Nacional di Plataforma Profesional di Distrito, Sept. 20, 2007

National Security Vision 2020

*There is no safer
place than Aruba to
live, work, visit and
invest.*